

Kmetijski list

Glasi „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

celoletno Din 25—
pololetno Din 12-50
četrtletno Din 7—
posamezna številka Din 1—

**Kmet pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

mail oglasi do 9 petih vrst à Din 1-50
večji inserati od 10 petih vrst naprej à Din 2—
notice, izjave, poslano, reklame petih vrst à Din 3—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7, v hiši „Ekonom“.

Kmetijski dom v Ljubljani.

Živo se občuti potreba Kmetijskega doma v Ljubljani. Imamo že razna podjetja, katerim manjka streha, razen tega bo treba misliti še na nove ustanove (tiskarna in drugo), a končno potrebujemo tudi prostore, kjer se bomo mogli shajati radi političnih razgovorov, radi prosvetnega dela, radi zabave itd.

Navdušeni naši pristaši so se o stvari posvetovali in ustanovili se je pripravljalni odbor za ustanovitev Društva za gradnjo Kmetijskega doma v Ljubljani. Predsednik pripravljalnega odbora je tov. medicincec Stanko Tomšič, podpredsednik tov. dr. Drago Marušič, blagajnik tov. Terček, tajniki tovariši dr. Riko Fux, Ivan Albrecht in geom. Mravljec. Razen tega še štirje odborniki. Pripravljalni odbor bo do konca tega leta pripravil vse potrebno, na kar se ustanovi Društvo za gradnjo Kmetijskega doma v Ljubljani.

Treba bo delati več let, predno se nam želja uresniči, toda gotovo, popolnoma gotovo je, da v Ljubljani dobimo Kmetijski dom! »To hočemo, to moramo in to bomo dosegli!« je geslo pripravljalnega odbora.

Dopise je naslavljal na: »Pripravljalni odbor Društva za gradnjo Kmetijskega doma v Ljubljani«, Ljubljana, Kolodvorska ulica šte. 7.

Politično delo saveza zemljoradnika.

(Iz poročila tov. posl. V. Lazića na zemljoradniškem kongresu v Beogradu.)

Napredek mlade stranke, kakor je naša, v glavnem zavisi od političnega kretanja onih njenih činiteljev, ki so na čelu stranke in ki v njenem imenu rešujejo vsakodnevne zadeve. Tekom zadnjega leta smo morali rešiti nekoliko težkih, za stranko važnih in morda tudi usodnih vprašanj. Klub se je trudil, da vsako vprašanje reši v duhu našega programa in tako, da vsled tega stranka ne bo trpela v svojem napredovanju. V težjih vprašanjih je vedno zahteval odločitev glav-

nega strankinega izvrševalnega odbora, oziroma je v takih vprašanjih razpravljal skupno z glavnim odborom in to vedno v bratski slogi in v popolni soglasnosti.

Vam je znano, da politika v vsaki parlamentarni državi in torej tudi v naši državi dobiva svoj pravec iz narodne skupščine, a ta pravec je odvisen od tega, v kakšnih skupinah nastopajo politične stranke, ki so zastopane v narodni skupščini.

V parlamentu naše države so stranke nastopale tako-le: Radikalna, nemška in džemijetska stranka so tvorile eno skupino in so imele v parlamentu večino, ki je dala Pašičevo vladu, takozvano homogeno radikalno vladu. Naš poslanski klub je bil v opoziciji proti vladi g. Pašiča, a razen tega so bile v opoziciji še demokratska, jugoslovansko-muslimanska in jugoslovanska klerikalna stranka. Opozicijo proti Pašičevi vladi so predstavljale torej razen naše še tri stranke in nekaj poslancev izven klubov, vendar mi s temi opozicijskimi strankami nismo imeli nič skupnega; one so bile v opoziciji s svojega programa in mi smo opozicijo vedno vodili samostojno. Razen teh strank, ki so predstavljale vladu in razen strank, ki so bile v opoziciji, je spadala v narodno skupščino še Radičeva stranka. Toda ta stranka ni prišla v parlament in v njem ni sodelovala. Ta njena odsotnost koristila je g. Pašiču, da se je mogel držati na vladi, dasiravno ni imel večine v parlamentu. Prihod radičevcev je mogel vsak trenutek spremeniti politični pravec v parlamentu in je mogel tudi vreči Pašičevo vladu, kajti Radičevcev je 70. Vlada g. Pašiča se je radi tega trudila in izzivala take politične momente, da Radičeva stranka ne bi prišla v skupščino, samo da bi Pašič mogel ostati na vladi.

Začetkom letošnjega leta pa so se demokratska, muslimanska in klerikalna stranka združile v eno skupino, v »opozicijski blok«. Cilj te skupine je bil, da tu združene stranke skupno nastopijo v skupščini proti Pašičevi vladi ter da končno skupno sestavijo vladu. Te stranke so pozvale tudi našo stranko v »opozicijski blok«. Mi smo vabilo za vstop odbili iz razloga, ker nismo mogli tvoriti celote s strankami drugačnih programov, s strankami kapitalističnega iz-

vora, s predstavniki bankokratije in ker bi z vstopom v tak blok izgubili svojo samostojnost, pa tudi svoje ime. Za boj proti vladi g. Pašiča ni bil potreben naš vstop v blok, ker naš vstop ali nevstop ni spremenil števila opozicijskih glasov, nego to število ostane isto. V blok torej nismo vstopili, pač pa smo se kot opozicijska stranka borili proti vladi g. Pašiča do njegovega padca.

Padec vlade g. Pašiča je mogla izzvati samo Radičeva stranka s prihodom v narodno skupščino, kar je tudi storila. Prišla je v skupščino, in sicer v začetku z 20 poslanci. G. Pašič je videl, da ostane njegova vladu s prihodom Radičeve stranke v manjšini, pa je skušal ostati na vladi na ta način, da je v trenutku prihoda Radičevcev dal ostavko. S tem je izzval krizo vlade. Začel je obdelovati in vabiti k sebi poedine stranke opozicijskega bloka in poedine poslance ter se mu je posrečilo razcepiti demokratsko stranko in pridobiti za sebe g. Pribičevića s 17 poslanci. Takrat je g. Pašič tudi nas povabil v svojo vladu, toda mi smo to odločno zavrnili. Ker je g. Pašič dobil pomoč g. Pribičevića in njegove skupine, in ker je prišlo od 70 le 20 Radičevcev, je bila sestava vlade poverjena zopet g. Pašiču, toda sedaj v koaliciji z g. Pribičevićem. Toda ta vladu je trajala le kratko. Osem Nemcev in devet džemijetovcev ni več podpiralo Pašiča in ker je prišlo v skupščino še 40 Radičevih poslancev, je bila vladu zopet v manjšini. G. Pašič se je skušal nasilno vzdržati na vladi, toda pri tem ni imel uspeha. Ker je Radičeva stranka izjavila, da bo podpirala opozicijski blok, je blok dobil večino, to tem bolj, ker so ga podpirali tudi Nemci in džemijetovci. Na ta način je prišlo do današnje parlamentarne večine in do vlade g. Davidovića, sestavljene od demokratov, klerikalcev in muslimanov. Radičeva stranka ni vstopila v vladu, pač pa je obljubila podpirati vladu g. Davidovića.

G. Davidović je tudi našo stranko povabil v vladu, kar pa smo zavrnili. Razlogi so bili isti, ki so bili mero-dajni za naše nevstopanje v opozicijski blok. Nimamo gotovosti, da bi mogli izvesti v tej vladi tudi samo eno točko svojega programa, ker imajo v tej vladi večino take stranke, katerih program je našemu nasproten, z vsto-

pom v vladu pa bi nosili vso odgovornost za delo vseh v vladi se nahajajočih strank.

Trenutek, ko se je sestavila vladu g. Davidovića, je postavil našo stranko v dosti težak položaj glede določanja nadaljnjega našega postopanja v narodni skupščini. V vladu nismo mogli vstopiti, a iti proti novi vladi v stro opozicijo, to je bilo za našo stranko zelo rizikantno. Rizikantno zato, ker bi naša stroga opozicija novo vladu v prvih dneh njenega življenja lahko spravila v kritičen položaj, a po njenem padcu bi se na upravo države vrnil stari režim Pašič-Pribičević. Pred sabo smo imeli dvojno zlo in morali smo soditi, katero zlo je za nas lažje. Po vsestranskem proučavanju položaja smo se odločili, da bomo omogočili obstanek vlade g. Davidovića z glasovanjem za njeno deklaracijo v narodni skupščini in da tej vladi na ta način damo možnost za delo. Istočasno smo vladi izročili svoje zahteve o tem, kaj se mora v narodni skupščini izvršiti in smo izjavili, da je od tega odvisno naše nadaljnje držanje v skupščini.

To je naše razmerje napram bloku in vladi g. Davidovića. Mi nimamo nič skupnega z blokom in s strankami bloka. Istotako nimamo nič skupnega z vladu g. Davidovića. Naše razmerje je jasno in čisto, ako vladu sprejme naše zahteve ali pa, ako spravi v skupščino kak tak zakonski predlog, ki je v soglasju z našimi zahtevami ali z našim programom; če je tak predlog dober, bomo zanj glasovali, v nasprotnem slučaju glasujemo proti. Napram vladi nimamo nikakšne obveze, v opozicijo proti njej lahko stopimo vsak čas in kadarkoli bomo to smatrali za potrebno.

Razmerje našega kluba napram ostalim strankam v narodni skupščini je istotako jasno. Z nikomur nimamo ničesar skupnega.

Prihod Radičevih poslancev v narodno skupščino je nujna narodna in državna potreba. Korist naroda srbskega, hrvatskega in slovenskega zahteva njihov prihod in njihovo sodelovanje v parlamentu, kajti vsa nesoglasja in sploh vsa vprašanja se morejo dobro rešiti le v parlamentu in nikdar izven njega, zato smo delali na to, da Radičevi poslanci pridejo v narodno skupščino, da v njej delajo in v njej povedo svoje želje in zahte-

ve. Mi smo najodločnejše nasprotovali nameri Pašič-Pribičevićevega režima, zapreti poslancem hrvatske stranke vrata v narodno skupščino. Zmiraj smo bili za iskren in bratski sporazum in za iskreno skupno delo s Hrvati. In ko so zastopniki bratov Hrvatov prišli v narodno skupščino, smo jim bratsko ponudili svojo roko in bratsko smo jih sprejeli. To smo storili tem raje, ker so prihajali zastopniki bratskega kmečkega naroda. Poskušali smo z njimi skupno delo v parlamentu kot s stranko, ki zastopa kmečko ljudstvo. Poskus se ni obnesel. Kmetje poslanci Radičeve stranke so nas hitro razumeli, toda ni nas razumelo vodstvo Radičeve stranke. Poslanci kmetje so se strinjali z nami, da imajo kmetje na Hrvatskem, v Sloveniji in v Srbiji enake interese in da med nami prepadu niso potrebni, nego da nam je potrebna čim ožja zveza in skupno delovanje. Vodstvo Radičeve stranke pa nam je zamerilo, ker smo Savez Zemljoradnikov in ne samo srbska zemljoradniška stranka; a obenem je isto vodstvo zahtevalo, da se morajo Hrvati organizirati za sebe, Srbi za sebe in Slovenci za sebe, in je trdilo, da kmetu razredna organizacija in boj nista potrebna, ker je to itak najštevilnejši in najmočnejši stan. Če bi tudi ne bilo več drugih mišljenj vodstva Radičeve stranke, ki nasprotujejo našemu programu, bi že ti dve točki zadostovali, da se je z Radičevci onemogočil sporazum za skupno delo.

Ostali smo zvesti programu Saveza Zemljoradnikov in smo nadaljevali delo v narodni skupščini čisto samostojno za dobro in napredek celega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev, ko smo se borili proti kakoršnemu-koli separatizmu.

Ekscelenca Kulovec o „Puceljvih lažeh“.

Ko so po lepo uspelem zemljoradniškem kongresu, po njegovem nalogu obiskali predsednika vlade g. Davidovića tovariši Lazić, Pucelj in Popović, da ga seznanijo z resolucijami kongresa, zahtevami poslanskega kluba iz posameznih pokrajin, je tov. Pucelj posebno energično opozoril na različne nezakonitosti in nizkotno pre-

Stara pravda nekdanj.

(Konec.)

(Piše Frane Tovornik.)

»Ne, prijatelj, ni tako, kakor misliš ti. Praviš, — vse pobiti. Kako pa naj potem živimo, ako pobijemo ljudi, na katerih žuljih živimo? To se reče — žagati vejo, na kateri sedimo! Odžagaš vejo — padeš ž njo vred v prepad, nad katerim je oia veja. — Dalje imam tudi ukaz od nadvojvode Ferdinanda, ki je obenem nemški cesar, da naj povsod, kjer je le mogoče, skušam mirnim potom vplivati, da se upori nehajo. Kaj misliš, da bomo res s strogostjo dosegli pravo pokorščino podložnikov? Nikdar ne! Le z odpravo najbolj kričočih krivic se bo odpravilo nezadovoljstvo in se obenem uveljavila prava in neprisijena pokorščina ter spoštovanje višjih.«

»Ti si takih nazorov in takih misli, kakor da vodiš puntarje,« mu je zabrusil Schwarzenberg.

»Se nocoj napišem pismo in ga jutri odpošljem. Kdo pa je prinesel to pismo?«

»Neko kmetko rogovilo ga je prineslo v Zalec. Zdej niti ne vem več, kje je.«

»Jutri mi pošlji tistega človeka sem, da bo nesel odgovor. Na vsak način

bi bila boljša poravnava. Delovanje Pekla pa bo treba temeljito preiskati. On je bil že v nadvojvodovi službi, pa so ga spodili, ker baje ni imel popolnoma čistih rok.«

Pogovorila sta se še marsikaj, zraven pa pridno pila. Bila sta namreč oba zvesta prijatelja vina.

Sele zvečer je odjedzil Schwarzenberg. Ko je jezdit mimo njiv, si je mislil: »Jaz bi čisto drugače postopal s temi kmetavzarji. Natezalnica, grmada, žareče klešče, vse bi delovalo, pa bi se nikdar več ne puntali, ha, ha, ha!« se je smejal sam vase.

Drugo jutro se je šele spomnil, da mora poslati k Herbersteinu onega pismoono, toda nihče ni vedel zanj. Pijani vojaki so pozabili, da so ga zaprli v svinjak. Samo eden je imel še toliko prisotnosti duha, da mu je prišlo na misel, kje je tisti, ki je prinesel pismo. Takoj ga je odšel iskat in v petih minutah ga je že gnal vojak k Herbersteinu. Ta ga je še izprašal to in ono, kako je ravnal z njimi Pekel, kje je zdaj in podobno. Ko je slišal, da je najbrže poginil, si je mislil: »Hm, škoda ga ravno ni, samo zdej ga ne bo mogoče več izprašati, da bi izvedel čisto resnico. Zmiraj je bolje, da človek sliši oba zvona, potem šele more soditi, katerega glas je čistejši.« Naglas pa je rekel s prijaznim glasom: »Nesi to pismo Gušiču in reci,

da naj brez skrbi stori, kar mu v njem svetujem.«

Odposlanec se je poklonil, kolikor so mu dopuščale bolečine, in odpotoval.

Gušič, ki je še stal v laški okolici, je ravno imel zbrano celo vojsko, da ji odkrito sporoči ves položaj, na ravni v bližini Debra, ko je došel odposlanec. Hlastno ga je vprašil: »Ali si kaj prinesel?«

»Sem. Tukaj imaš!«

Nervozno je prijel ponudeno pismo in ga odprl. Prečital je prvič, prečital drugič, pa nič mu ni šlo v glavo. Zdej ga je prečital tretjič, naglas vsem navzočim. Glasilo se je:

»Vsej zbrani puntarski vojski v Laškem!

Prečital sem Vaše pismo, v katerem opravičujete svoje dejanje, namreč oboroženi upor, ki ga moram sicer strogo obsojati, ker imam tudi povelje od nadvojvode Ferdinanda, naj z uporniki neusmiljeno postopam. Z ozirom na to pa, da v Vašem gospodstvu dozdej še ni bilo nobenih večjih uporov, ter da se kolikor mogoče zabrani prelivanje dragocene človeške krvi, vam ukazujem in zagotavljam s svojo visoko besedo: Ako se mirno razidete in položite orožje ter pošljete v treh dneh sedem talcev v Gorenje Celje, kot poroke svoje obljube, potem izostane vsaka kazen za upor.

Pritožbe zoper upravitelja Pekla pa bomo reševali pred plemiškim sodiščem. Zagotavljam vam s svojo plemenito besedo, ki ji morete brezpogojno verjeti.

Deželni stotnik baron Jurij Ernst Herberstein, I. r.«

Ko je prečital pismo, je nadaljeval: »Dragi moji tovariši! Vsi veste, s kakim navdušenjem smo se pripravljali lansko leto na boj za naše pravice pod geslom: 'Za staro pravdo'. Prepričani smo bili, da bomo zmagali. Bili bi tudi čisto gotovo zmagali, da so povsod bili tako pripravljeni, kakor smo pripravljeni mi.

Zmagali bi mi, da bi vladala med kmetiskim ljudstvom povsod taka edinstvo, taka sloga, kakršna se je pokazala tukaj med nami. Toda žalibog, drugod so imeli premalo sloge, zato pa jih je pešiča plemiške vojske razkropila, ujela in pobila.

Prečital sem vam pismo stotnika Herbersteina. Jaz pravim, da je v danem slučaju za nas najbolje, ako storimo, kar on svetuje. Da bi mi osamljeni zdaj izvojevali kmetiko svobodo, je nemogoče. Herberstein pa nam je v pismu zatrdil, da izostane vsaka kazen za upor, ako se mirno razidemo. Za talce pojdemo mi voditelji sami. Mi smo začeli, naj nas kaznujejo,

ako nas hočejo! Torej še enkrat vam rečem: Lepa hvala za zaupanje, ki sem ga užival pri vas, in za edinost, kakršno ste pokazali.

Stoletja so pretekla in stoletja bodo minila in naš oče Hum ne bo videl tako trdne kmetске sloge, kakor smo jo mi doživeli letos. Rotim in zaklinjam vas: Ohranite spomin na to pri vaših otrocih in budite v njih stanovsko samozavest! Pripovedujte jim iz roda v rod, da naj nikdar ne postanejo nas nevedni nasledniki, ako bi kdaj pozneje prišli časi, ko bo kmetisko ljudstvo zopet vodilo borbo za svoj obstanek! Še enkrat: lepa hvala za vašo požrtvovalnost! S tem ukazujem, da se naša vojska razpusti. Z Bogom.«

Solze so igrale marsikateremu v obeh, ko je po končanem govoru vsakemu posebej stisnil Gušič še enkrat roko.

Vojska se je tisti večer razšla. Drugi dan so šli Gušič, Prisljan, Kocjan, Ogrin in trije iz Jurklostra za talce v Gorenje Celje.

Kmalu bomo obhajali tristoletnico teh dogodkov. Glejmo, da bo takrat (deset let je še daleč) zopet po naših hribih in dolinah naše kmetisko ljudstvo tako edino, kakor v času naših povesti!

ganjanje političnih nasprotnikov, ki jih uganja g. minister Kulovec, so se začutili gospoda v klerikalnem taboru silno prizadete. Poleg tega jih je zlasti zbolelo občutek vnebovpijočega postopanja s Kmetijsko družbo. Tov. Pucelj je podrobneje predložil min. predsedniku in notranjemu ministru celotno protizakonito in nepravilno postopanje od prvega vmešavanja s strani vlade v to naše najstarejše avtonomno društvo, pa do najnovejše kuriozitet, ki so jo zagrešili klerikalci s tem, da so postavili za komisarja eno izmed prepirljivih se strank. Odposlanci zemljoradniškega kluba so najodločneje protestirali proti načrtom g. ministra Kulovca, s katerimi hoče v Sloveniji in na Hrvaškem preprečiti agrarno reformo in ohraniti veleposestva, kakršna so, pa makar, da ustanovi na njih »ergele«, kakor se sedaj turško izraža g. Kulovec, čeprav nam je poprej kakšno srbsko besedo zameril. Ta energičen nastop naših poslancev mora biti tigrum skrajno neprijeten, ker sedaj po njihovem časopisju kar mrgoli Kulovčevih izjav, s katerimi hoče ta ekscelencja ublažiti utis zahtev naših poslancev pri predsedniku vlade.

»Slovenec«, ki je zadnje čase silno občutljiv, če kdo njegove ministre premalo spoštljivo pogleda ali jih vsaj ne smatra za polbogove, prinaša pod klerikalne izobrazbe vrednim naslovom: »Dr. Kulovec o Puceljevih lažeh« obširno izjavo, v kateri hoče g. Kulovec utajiti svoje grde grehe, ki so dali povod za nastop naših poslancev in pravi: 1. da ni proti agrarni reformi; 2. da ne preganja pristašev SKS in 3. da niso nič nepravilnega in nezakonitega storili zoper Kmetijsko družbo.

MIN. KULOVEC PROTI AGRARNI REFORMI.

Kar tiče njegove trditve, da ni proti agrarni reformi, se ne sklicujemo samo na hrvaški dnevnik »Hrvat«, kateremu je dal sam svoje načrte, pa bi jih zdaj rad utajil, nego se sklicujemo na vse beografske dnevnike, ki so dobesedno priobčili Kulovčev izjavo o agrarni reformi. Najbolj vladni list »Pravda« prinaša med ostalimi v svoji številki od torka 30. septembra pod debelim naslovom »Izjave min. poljedelstva. Delovni program g. Kulovca« dobesedno tako-le: »Potrebno je, da se na Hrvaškem in v Sloveniji ohranijo veleposestva, ker smo imeli slabe skušnje v Banatu in Bački, kjer so bila veleposestva razdeljena med naseljenike in dobrovoljce in so le-ti veleposestva s svojo nedelavnostjo uničili. Na veleposestvih bomo napravili moderne stanice ergele (kobilarne), kultivirali žito za seme itd., kar bo v veliko korist za kmečko ljudstvo.«

Tako je govoril g. Kulovec v tork še v beograjski »Pravdi«, v četrtek pa že v ljubljanskem »Slovenec« to kratkoma taji in se dela obenem nevednega. Kdo torej laže ali Pucelj ali Kulovec?

H Kulovčevi izjavi v »Pravdi« moramo izjaviti veliko začudenje, kako je mogel postati v naši pretežno kmečki državi poljedelski minister človek s tako siromašnimi pojmi o kmetijstvu. Zadošča že, kar je povedal o veleposestvih. Zadnji pisarček v kmetijskem ministru mora vedeti, da ima prva leta izvršena agrarna reforma na videz za posledico padanje produkcije na razdeljenih posestvih, toda iz statistike mu mora biti poznano, da mala kmetijska posestva v moderni kmetijski državi več in bolj pridelujejo, kakor pa veleposestva. Iz tega nastaja dolžnost poljedelskega ministru, da daje malemu in srednjemu posestniku na razpolago vsa sredstva za čim popolnejše delo in izrabljanje zemlje, a ne da vodi boj zoper agrarno reformo. Žalostno za stranko, da ni našla v svojih vrstah sposobnejšega moža za kmetijsko ministristvo, zlasti še, ker ima trajno nastavljene limanice v svoji »Kmečki Zvezi« na kmetijske glasove.

PREGANJANJE PRISTAŠEV SKS.

Oglejmo si sedaj drugo Kulovčev trditev ali kakor jo »Slovenec« imenuje »Puceljevo laž«. G. minister trdi, da ne preganja pristašev SKS. Nečemo se spuščati v »slučaje«, ki jih pripravlja g. minister v trdni veri seveda, da je to samo tajnost tajništva SLS, pač pa bomo govorili o onih, ki jih navaja g. Kulovec sam, a to sta slučaj Konda in Malásek. G. okr. ekonom Konda ni storil nič drugega, kakor javno izjavil, da je pristaš SKS. Čisto nič drugega. Ali ni polno uradnikov, ki so se javno izjavili za SLS? A duhovnik in minister Kulovec preganja in reducira samo one, ki so izjavili pripadnost k SKS, medtem ko one, ki so se priključili k SLS, ne preganja, nego jih celo spravlja na dobra in najboljša mesta. Da bi olep-

šal in opravičil to svoje nečloveško postopanje, se izgovarja na nezadostno kvalifikacijo, kar pa je podprto s tem, da je Konda postavil naslednika sicer istotako pridnega in večjega strokovnjaka, kakor je Konda sam, ali ne z višjo izobrazbo. Ko so g. Konda svoječasno radikali reducirali, so vsi župani črnomaljskega okraja zoper to najodločneje protestirali. Ta protest je tudi podpisal član klerikalnega kluba g. posl. Nemanic, g. okrajni glavar pa je zopetni sprejem najtopleje priporočil. In g. minister si upa še trditi, da ne preganja nikogar zaradi pripadnosti k SKS in da »Pucelj laže«.

Nič manj zanimiv ni slučaj Malásek. Ta je imel privaten spor z učiteljico iz italijanskega Primorja. Primorci, ki jo poznajo, jo slikajo za fašistko, torej izmeček, ki ne zasluži zagovora poštenega Slovenca. Svar je bila tudi pred rednim sodiščem; pa ne prva, ne druga instanca nista našli na Malásku niti sence krivice. Kljub taki sodbi Kulovec opravičuje svoje nehumano postopanje zoper Malásko s tem slučajem. Tako pojmovanje ministrskega položaja mora ubiti v vsakem človeku vse zaupanje v poštenost državne uprave. Ali se more po tem činu g. Kulovca vlada še imenovati vlada »reda, pravice in zakona«? In če take grehe naši poslanci po svoji vesti in dolžnosti sporoče predsedniku Davidoviću, pa zatuli »Slovenec«, da Pucelj laže.

KMETIJSKA DRUŽBA.

Zagovor g. Kulovca glede nasilstva zoper Kmetijsko družbo pa je šele pravi predmet, s katerim se je ta mož postavil. Če bi bil količjak pameten, bi o tej stvari javno ne govoril. Neresnico govori Kulovec, ko trdi, da smo mi vpeljali v družbo strankarstvo.

Način, s katerim skušajo klerikalci spraviti družbo v svoje kremplje, je navadno nasilstvo, ki bo dobilo zaslužen odgovor od Državnega Saveta. Takrat ne bo nič pomagalo, da so naglajali že svoječasno ministra Vujičiča, da je pri družbi okrog 100 milijonov poneverb, kakor tudi ne, da so sedanemu ministru podvalili, da ni mogel spoznati, da je sedanji vladni komisar ena izmed prepirljivih se strank, torej sodnik v lastni zadevi. Pri Kmetijski družbi je zanimivo še to, da jo hočejo kupiti z naročnino, ki jo plačujejo svojim kimovcem, z nasilstvom preko vlade in z obrekovanjem nasprotnikov. Ko pa bi jo imeli, bi jo na korist Gospodarske Zveze radi zadavili.

Krono nerazumevanja svojih dolžnosti pa si je ekscelencja Kulovec postavil na koncu svoje izjave s tem, da opravičuje svoje nezakonito in nasilno postopanje v visoko številko klerikalnih poslancev. Preganjanje in nasilstvo nad Kmetijsko družbo opravičuje z volilno geometrijo, pozablja pa povedati, da je baš ta kriva, da je zemljoradniški klub dobil 171.000 glasov samo 11 poslancev, za g. Kulovca in njegovih 20 tovarišev pa je zadostovalo za vsakega povprečno po 5000 glasov, če bi pa danes slovensko ljudstvo stopilo pred volilne skrinjice, pa bi tudi ta sleparska volilna geometrija ne dala niti polovice sedanjega tigrovske slave.

Davki.

Mariborski odvetnik dr. Pipuš razpravlja v »Nar. Dnevniku« o vprašanju: »Kdo je kriv neznosnega davčnega bremena?« Na vprašanje samo točnega odgovora ne da, pač pa pride do našega zaključka, da sta pridobivanja in dohodnina tisti dve vrsti davka, katerih breme je danes pri nas najbolj občutno in najbolj krivično. Istotako se strinja z nami v zahtevi, da mora sprememba postopanja ukazati vlada. »Za davčno breme so odgovorne edinole vlade.« To trdimo tudi mi. Ako so naše dačne oblasti znorele pri predpisovanju pretiranih davkov, tedaj so to storile skoraj gotovo na ukaz od zgoraj, a za ukaze od zgoraj odgovarja vlada in nihče drugi. Če vlada zaukaže, da morajo davčne oblasti postopati bolj milo, pa bodo to tudi storile. Res je, da so tu gotovi zakonski predpisi, toda vsak zakonski predpis se da uporabljati ali bolj strogo ali bolj milo; osobito pa velja to za zakonske predpise glede dohodnine. Tega našega mnenja nam tudi najbolj zakrknjen pravnik ne bo mogel ovreči, ker moremo iz praktičnega življenja za svojo trditev navesti tudi milijon slučajev kot dokaz.

Dr. Pipuš h koncu razprave pravi dobesedno: »Neznosno osebno dohodnino pa plačujejo v naši državi samo Slovenci in Dalmatinci. To breme je torej ne samo previsoko, ampak še posebno občutno zaradi tega,

ker ni enakomerno razdeljeno na vse dele naše države. Splošno plačujejo Slovenci, preračunjeno na osebo, dva- do trikrat toliko davkov, kakor naši sodržavljeni v Srbiji in v Bosni.« Tako torej! Toda obžalujemo, da dr. Pipuš pri tej ugotovitvi ni takoj prišel z odgovorom na svoje vprašanje: kdo je kriv tega neznosnega stanja? Odgovor na vprašanje ni baš težak. Ali niso imeli oni, ki so izvršili združenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v eno državo, prokleto dolžnost, da pred izvršenim ujedinjenjem proučijo glavna bremena poedinih delov nove države in da vnaprej zahtevajo tudi izenačenje v tem pogledu? Dober gospodar bi bil temu vprašanju posvetil vsekakor malo več pozornosti, kakor pa je to storil dr. Korošec, ki je kot predsednik Narodnega veča izpeljal ujedinjenje Slovenije s Srbijo. On je takrat zafural avtonomijo Slovenije, a istotako je zamudil pravi trenutek, da olajša naša davčna bremena. Na njega pada vsa odgovornost za neznosna naša davčna bremena in grdo je od njega, da je po tako slabo izvršenem ujedinjenju pozneje v svojih listih psoval novo državo, kakor kak pijanec, psoval takrat, kadar mu usoda ni dala sedeti pri državnem koritu, in je psoval baš radi onih grehov, ki jih je izključno sam zakrivil. Taka je klerikalna morala, ogabna, ostudna!

Kar se tiče naše SKS, smo vedno zahtevali izenačenje zakonov v celi državi in po naši zahtevi je bila vlada l. 1921. prisiljena izdelati načrt enotnega davčnega zakona. Tak načrt je izdelan. Toda ker od l. 1922. nismo več v vladi, tudi ni bilo nikogar, ki bi zahteval, da se ta zakonski predlog izroči narodni skupščini. Poslanec zemljoradniške stranke so v skupščini tudi takrat, ko so bili v ostri opoziciji proti vladi, vedno grajali, zakaj se davki ne izenačijo. In ko je prišla sedanja Davidovičeva vlada, smo izrecno izjavili, da bomo vlado podpirali le, ako se v Sloveniji ustavi iztirjavanje krivičnega dohodninskega davka in ako se čimprej predloži narodni skupščini enoten davčni zakon. Bili smo prepričani, da se bo naši zahtevi ugodilo; prvič radi tega, ker je vlada na naše glasove navezana, a drugič radi tega, ker sede v sedanji vladi štirje klerikalni tigri, ki so poprej venomer zabavljali na neznosna davčna bremena v Sloveniji in obljubljali našemu ljudstvu med in mleko, ako pridejo na vlado. Toda tigri sede že četrta leta na vladi, vendar niti najmanjše volje ne kažejo, pomagati našemu ljudstvu. Njim je dovolj, da kot ministri vlečejo mesečno vsak po 40 tisoč dinarjev in da se prevažajo po svetu brezplačno v salonskih vozovih, za drugo jim ni nič. In vendar bi ne bilo potrebno drugo, kakor da vlada naroči davčnim oblastem v Sloveniji ustaviti iztirjavanje dohodnine. Toda niti tega niso storili, nego so po svojih časopisih začeli valiti krivdo za davke na druge, predvsem na davčne uradnike.

Za vsakega razumnega človeka je jasno, da so v prvi vrsti klerikalci krivi današnjih neznosnih davčnih bremen.

Domoljub priznava naše trditve.

Kako zelo neprijetni smo s svojim doslednim bojem za kmečke koristi postali klerikalcem, to najlepše dokazuje »Domoljub« z dne 1. t. m. Pod naslovom: »Hujskaci na delu« se je na uvodnem mestu spravil nad nas. Jedro člena članka je v tem, da skušajo klerikalci vso odgovornost za težka bremena, pod katerimi ječi ljudstvo, zvaliti na nas, kakor da imamo mi štirje ministre in 21 tigrov v narodni skupščini, a ne oni.

Najpoprej mu je neprijetno, ker smo kmečkemu ljudstvu povedali, da hoče sedanja tigrovska vlada povečati duhovniške plače. In kaj pravi »Domoljub« na to? Dobesedno sledeče: »Vsak človek na Slovenskem dobro ve, kako je danes plačana naša duhovščina — 12 dinarjev na dan, to je plača, ki jo žrtvuje država največ slovenskemu duhovniku. Mnogi niti tega ne dobe.« »Domoljub« laže, ko trdi, da duhovnik prejema dnevno največ 12 dinarjev. Od kod pa potem pride to, da hodijo mnogi gg. duhovniki tako dobro rejeni po svetu? Od kod pride to, da najdete na vsakem vlakcu — in mnogo jih dnevno vozi po Sloveniji — duhovnikov, osobito politikujočih kaplanov za cele procesije. V Sloveniji je morda 2000 duhovnikov ali pa še manj, a na vsakem vlakcu jih najdete dnevno po cele kope. Od česa se redijo in s čim se vozarijo, ako niti 12 dinarjev

nimajo na dan? To je res že predebela »Domoljubova« laž, toda mu je potrebna, da more zagovarjati povišanje duhovniških plač. »Odkrito povemo«, tako piše, »da se bo tudi to moralo zgoditi (namreč povišanje duhovniških plač) in da se niti naši ministri niti naše ljudstvo takrat ne bo ustrašilo psovanja ne kmetске ne mestne gospode.« No, torej! Saj mi nismo trdili nič drugega, kakor to, da hočejo tigri povišati duhovniške plače.

A kar se tiče davčnega bremena, ima »Domoljub« s svojimi klerikalci tudi zelo slabo vest. Ko je bil tov. Pucelj minister, so radikali in demokratje parkrat hoteli navaliti na kmete s težkimi davki, vendar je tov. Pucelj to vsakokrat preprečil, dasiravno je bil sam. Takoj po njegovi demisiji je prišlo do ozke zveze med radikali in tigri, vendar tigri niso umeli preprečiti niti enega novega bremena. Zadnje mesece pa so tigri v vladi celo s štirimi ministri, a ravno v tem času hočejo našega kmeta kar zadušiti z davki. Tigri se skušajo izgovarjati na prejšnje vlade. To je tako neumen izgovor, da mu niti najneumnejši klerikalni bacek ne bo več verjel. Tigri imajo vlado v rokah, oni morejo takoj potrebno ukreniti, da se neznosno iztirjavanje dohodninskega davka ustavi. Oni to morejo storiti, ako hočejo. Toda oni nečejo, ker potrebujejo denar za svoje strankarske lumparije in razen tega namenoma delujejo na obubožanje kmečkega ljudstva, ker mislijo, da bo reven kmet raje ubogal politikujoče kaplane, kakor pa gospodarsko samostojen kmet!

Kako zelo so se klerikalci ustrašili našega odločnega nastopa, dokazuje nadaljnje »Domoljubovo« poročilo, da so tigri Kremžar, ata Stanovnik, slabo plačani kaplan Škulj in drugi bili pri finančnem delegatu v Ljubljani »in zahtevali od pomoči!« Zopet sama farbarija! Saj imate štiri tigre v vladi. Če res hočete pomagati, naj vlada kratkoma finančnemu delegatu ukaže, kaj mu je storiti, da se ljudstvu pomaga, pa ne da hodijo celo tigrovske poslanci »v deputacijah« k delegatu prosjati. Zopet nov dokaz, da nimate resne volje pomagati, nego da samo farbate ubogo kmečko ljudstvo.

In še polno drugih dokazov je v zadnjem »Domoljubu«, da smo postali klerikalcem zelo neprijetni. Nas to od srca veseli!

Učiteljstvo in sedanje politične razmere.

Naše učiteljstvo je preživelo že marsikatero trdo preizkušnjo ter je pokusilo sladkosti vladajočega režima že pred vojno pod vlado kranjskega klerikalizma, kar je bilo ostalemu uradništvu prihranjeno šele za novo državo. Težki in dostokrat skrajno sirovi udarci političnih vladajočih mogotcev so mu prizadejali težke rane, katerim je marsikateri značajni mož podlegel, marsikateri je pa postal igrača v rokah režima ter se znal prilagoditi razmeram, iz katerih je koval svoj kapital. Učiteljska služba je ena najvažnejših in najtežjih, ako je učitelj na svojem mestu. Naša stranka priznava učiteljstvu ono važno mesto, ki mu pripada z ozirom na njegovo veleposestno nalogo, katero vrši med narodom. Na drugi strani pa moramo poudariti dejstvo, da je le majhno število onih učiteljev, ki so z veseljem pozdravili pokret našega kmeta ter so pri tem delu sodelovali. Med učiteljstvom, ki je na deželi v stalnih stikih z našim kmetom, smo z veliko žalostjo pogrešali smisla za potrebe našega ljudstva, zlasti mlajši učitelji se čutijo po večini tuje med našimi kmeti in se ne morejo živeti v razmere, v katere jih je vrgla njihova služba, vsled česar tudi ne morejo razumeti kmečkega gibanja. Kako častiljivi so medtem oni možje- učitelji, ki so osiveli med našim kmečkim ljudstvom ter mu stali celo ževljenje zvesto ob strani, spoznavajoč njegove potrebe! In tem je bil kmet tudi hvaležen ter jim zaupal. V zadnjih letih večina učiteljstva ni bila naklonjena našemu gibanju ter ga je sovražila in mu deloma celo ostro nasprotovala. Vsled tega je postalo razmerje med kmetom in učiteljem bolj hladno in tudi mi bi danes ne imeli prav nobenega vzroka izpregovoriti besedo v korist učiteljstva. Toda tu gre za načela in kmet je tudi v političnem boju odkrit in pošten. Stojimo na stališču, da je šola namenjena predvsem pouku in da mora biti v tem oziru povsem prosta in neodvisna od vsakdanje politike. Isto velja tudi za učiteljstvo. Učitelj mora

učiti resnico, ako pa hoče to izvršiti, mora biti sam poštenjak in odkrit zagovornik resnice, ne pa strahopetnež — izpostavljen vsemogočim političnim vplivom, ki mu narekujejo danes to, jutri zopet drugo smer. Otroci, ki gleda svet z nedolžnimi, poštenimi očmi, zapazi hitro vsako najmanjšo izpremembo, in gorje mu, če že v nežni mladosti zasluži možnost nepoštenosti in neodkritosti.

Šolska politika naše države še ni poznala poštenosti. Šolo in učitelja se je izrabljalo kot nekaj politikum in ni čudno, da je začel pošten kmet sovražiti šolo. Izrabljaj je v svoje politične svrhe šolo Pribičević in izrabljajo Korošec, minister reda in zakona. Učiteljstvo je čisto navadna igrača v rokah obeh, razlika je samo ta, da je Pribičević, oziroma dr. Žerjav dajal prazne obljube ter napenjal vrvice izrabljanja, dokler se je dalo, dr. Korošec pa izvršuje in biča dosledno. Tako postopanje ene in druge stranke vpliva demoralizirajoče na učiteljstvo, na šolo, na učence in na starše. Kdo bo še zaupal komu?

Proti takemu izrabljanju šole in učiteljstva v politične svrhe moramo kar najodločneje protestirati. Šola naj služi svojemu namenu, učitelj pa naj izvršuje neovirano svoj poklic, nikdar in pod nobenim pogojem pa ne bomo dopustili, da bi šola vzgajala iz naših otrok janičarje kake politične stranke.

Radič in klerikalci.

Klerikalci se pripravljajo na velik boj na Hrvaškem. Sedaj, ko je Korošec tudi minister za vere, smatrajo, da je trenutek posebno ugoden. In tako so se zbrali vsi hrvaški škofje v Djakovem ter se sestavili pastirsko pismo, ki naj bi bil nekak uvod v klerikalno ofenzivo. Razume se, da to Radiču ne gre v račun in je o tej stvari predzadnji nedeljo na shodu v Krašiću spregovoril ostro besedo. Med drugim pravi to-le:

»Vi boste v nedeljo 5. oktobra kakor po navadi v cerkvi. Povedati vam moram žalostno in strašno novico. Vsi naši škofje so se zbrali v Djakovem in so sestavili pismo, ki se bo čitalo prihodnjo nedeljo po cerkvah zagrebške nadškofije. Čital sem to pismo večkrat in nisem mogel verjeti, da morejo katoliški škofje napisati tako pogansko pismo. Vi veste, da je nekaj drugega Bog, nekaj drugega vera in nekaj drugega pop. To vsi lahko razumete in kdor to vsaj malo razume, more vedeti, da je Bog gospodar vsega življenja. Narod večkrat izgubi vero, toda življenje to vedno zopet popravi. Zelo drzna je trditev gospode, da nam vera ni potrebna, ker smo dosti pametni, a vera je potrebna samo za bedake. A pogledjte, tudi naši škofje so gospoda, tudi oni so začeli tako misliti in ne verujejo več. Najboljše to spoznamo po tem, s kom se kdo druži. Redko se zgodi, da bi župnik prišel v kmečko hišo kot k prijatelju, to mu je preprosto. In tudi škofje imajo slabo družbo. Vi še niste čuli, da bi bil kak škof povabil k sebi na obed kakega kmeta, med tem ko je Jezus kmetom celo noge umival. Pač pa smejo priti k škofovi mizi grofje, bankirji in bogatini, pa če tudi ni nič krščanskega duha v njih, samo da se škofu laskajo in mu lažejo.«

Na to pravi Radič, da se bo sedaj proslavila tisočletnica hrvaškega kraljestva in nadaljuje:

»Sedaj čujmo, kaj o tem pravijo škofje. Oni pravijo, da so propadli celi narodi, samo narod hrvaški se je vzdržal. Kdo je to napravil? Škofje pravijo: To je napravil naš Bog. Mi imamo torej svojega posebnega Boga; potemtakem je tudi vsak drug narod imel svojega posebnega Boga. Ravno tako so poganski Rimljani in drugi stari narodi imeli svoje posebne bogove. In ko so Rimljani druge narode podjarmili, so za svoje in za bogove podjarmljenih narodov napravili v Rimu veliko cerkev, v kateri so častili vse te razne bogove (bilo jih je nad 30 tisoč!). Ti pogani so bili torej bolj, nego so naši škofje in bližje so bili resnici o enem Bogu. A bog naših škofov jemlje enemu in daje drugemu!

Nadalje škofje pripovedujejo, kako slavni in dični smo bili v preteklosti in kako velika je hrvaška radi tega bila. Cela Hrvaška ni velika, pa če bi tudi bila, kaj bi to pomenilo? Človek je lahko velik, toda len, velik in bolan, velik in bedast, in potem mu drugi pravijo: Vidiš, kako si velik, pa si tako bedast! Torej to ni res, da smo bili veliki in nam tega tudi ni treba. Nam je treba samo pravice, dela in svobode. Enkrat pravijo, da smo veliki, a potem zopet v istem pi-

smu pravijo, da imamo polno narodnih grehov. Dobesedno pravijo škofje: »Strašna psovka in kletva naša okužila je vas in mesto.« Ali vedo, kaj govore? Ali poznajo življenje? — Recimo, da je kmet sam v gozdu. Vzdigne kladlo, spodrsne mu, kladla mu pade na nogo in mož zakolne. Ni to lepo, res je. Toda soditi po tej kletvi človeka in ne vprašati, kakšna mu je duša, to je pogansko. In kaj pravi katekizem? Tam je vprašanje: Ali se morejo grehi odpustiti brez spovedi? Odgovor se glasi: Morejo se odpustiti. Ali pa se morejo odpustiti tudi brez pokore? Ne morejo. Ne sme se torej človeka soditi po zunanosti. Nadalje pravijo škofje: Cerkev so prazne! Gotovo, ako župnik ne moli, nego samo špota. So kraji, kjer pop stare ljudi bije in jih naziva svinje in živino; naravno je, da se v takih krajih ne gre v cerkev. So kraji, kjer popje s prižnice kažejo na pristaše naše stranke in jih špota. Toda naši ljudje imajo toliko ponosa, da ne gredo v cerkev, v kateri je tak pop. Potem pravijo škofje, da morejo Hrvati postati božji narod, ako naberejo denarja za rimskega papeža. To je pogansko! V celem pismu se pripoveduje, da je Bog srdit in da je uničil mnogo narodov. Tako so o Bogu govorili židje, Jezus Kristus pa je dejal: Ljubite tudi svoje sovražnike in storite dobro onim, ki vas preganjajo! Prišel bo čas, ko ne boste molili Boga niti na gori, niti v Jeruzalemu, nego v duhu in resnici!

Po vsem tem se jasno vidi, da naša vera ni parada, da ona ni popovska, niti škofovska, nego vera je od Boga darovana čednost. Ko bi naši škofje napisali versko pismo, jaz bi stvar pustil pri miru. Če pa pišejo politično pismo in hočejo biti hrvaškemu narodu tudi politični voditelji, tedaj je moja in naša dolžnost, da to sodimo in če je potrebno, tudi obsodimo. Celih šest let so beogradski mogotci tepli naš kmečki narod, toda ni eden od teh 14 škofov ni rekel: »Ne smete delati tako! Pač pa so vsi šli v Beograd, da si tam zavarujemo svoja veleposvetva in svoje gmohte koristi. Tako je bilo tudi med svetovno vojno. Nijeden škof ali pop po celem svetu ni zagrmel: »Vojna nasprotuje svetemu pismu, nehajte v božjem imenu s klanjem in pobijanjem!« Nego vi vsi ste bili priče, da so ravno duhovniki blagoslavljali orožje in da je vsak k svojemu Bogu molil za zmago. To je popolno poganstvo. In kadar bodo vam duhovniki čitali to poganško pismo, idite mirno iz cerkve, ker pismo radi svoje poganške vsebine ni vredno, da ga poslušate!

Ti škofje na eni strani plašijo cel narod z božjo jezo in s prokletstvom, a na drugi strani nas mamijo z obetovanjem svetosti in sigurne božje nagrade. Tudi to je poganstvo. Vero verujemo, Boga molimo, a popa sodimo: Če je služabnik božji, naj živi, ako pa je služabnik vražji, tedaj doli z njim! Vsaka duša ima svojo ravno pot k Bogu. In po vsako dušo pridejo angeli božji, nikdar pa ne vodijo v nebesa popovski mešetarji!

Tako je govoril Radić o politikujocih duhovnikih. Vidi se, da jih res dobro pozna — kakor da živi na Kranjskem!

Nova klerikalna nesramnost v Kmetijskih družbi.

Vlada »zakona in reda« kar vnaprej tepta zakon. Ni ji bilo dovolj, da je proti zakonu postavila lenega prof. Jarca za komisarja družbe, mesto da počaka na razsodbo državnega sveta kot vrhovnega čuvarja zakonov v državi, nego ta vlada mirno dopušča, da Jarc sedaj še na lastno pest, a pod zaščito tigrovskih ministrov, vrši v Kmet. družbi nezakonitosti. »Kmetovalec« z dne 1. t. m. prinaša namreč vlag, s katerim Jarc podpisuje obene zbornice kmetijskih združenj, dasiravno mu te pravice nihče ni dal. Nima je niti od notranjega ministra, a nima je niti glasom družbinih pravil. Kmetijske podružnice so avtonomne in same sklicujejo svoje obene zbornice, medtem ko sme družbin odbor storiti le izjemoma ter so take izjeme točno predvidene v § 34. družbenih pravil. Sedanj slučaj nikakor ne odgovarja določbam tu citiranega § 34., zato je Jarčev postopek protizakonit in svojevoljno in najodločnejše protestiramo proti takemu teptanju »zakona, reda in poštenosti«. Če vlada ni v stanju varovati in napraviti red, tedaj ji mirno proročujemo skorajšnjo smrt! Nasilje se še nikdar in nikomur ni obneslo, pa se tudi tigrom ne bo!

Sladkor za vinogradnike.

Tov. posl. Pucelj je pravočasno vladno opozoril potom interpelacije, da se mora vinogradnikom staviti na razpolago sladkor po znižani ceni. »Slovenec« od torka pa poroča, da vlada tega predloga ni hotela sprejeti in da se vinogradnikom potemtakem sladkor po znižani ceni ne bo izdajal. To je zopet en dokaz več, kako veliki prijatelji kmeta, a posebno vinogradnika, so naši klerikalci. Klerikalec je celo minister za kmetijstvo, pa niti take stvari ne more doseči. Seveda ne more, ker noče! Ponavljamo, da je želja klerikalcev, delati na obubožanju kmetov, ker upajo, da bo reven kmet politikujočim kaplanom bolj pokoren in poslušen, kakor pa gospodarsko samostojen gospodar!

Korupcija.

Zagrebski »Drvočrtač« prinaša pod tem naslovom članek, ki zasluži, da tudi mi prinesemo izveček iz istega. Med drugim pravi: Zakon o korupciji, ki je predložen skupščini, vidi korupcijo samo pri uradnikih, ne vidi je pa tam, kjer je iste največ. Zakon o korupciji ne vidi korupcije pri raznih privilegiranih in neodgovornih posredovalcih. Taki posredovalci so po večini advokati in narodni poslanci.

Kdo od nas ni doživel slučaja, da je vložil kako prošnjo, a rešitve od nikoder. Gre in vpraša referenta, kaj je s prošnjo; ta odgovori, da je rešil še isti dan, ko je prošnjo dobil, predmet pa da je pri ravnatelju ali ministru na podpis in to baš pri ministru, ki tako grmi proti korupciji. Gre dalje in prosi za podpis, obeta se mu, toda ne podpisuje se. Sedaj pride do najrgega. Ker prosilec ne more priti do rešitve, se obrne na poznanega dobrega posrednika advokata in v nekaj dneh dobi rešitev, a taka rešitev stane obilno denarja, ker advokat zraven svojega zaslužka zaračuna še neke nagrade, katere je baje moral dati referentu, načelniku, direktorju itd., pa čeprav noben od teh ni dobil niti groša. V takem postopanju leži korupcija, da se nobena stvar ne reši preje, dokler kaka uglednejša oseba ne intervenira.

Narodni poslanci sicer za intervencije ne zahtevajo plačila, pač pa s svojim vplivom pritiskajo na posamezne referente, da rešijo stvari tako, kakor to oni želijo. (Dokaz intervencije klerikalcev v zadevi Kmetijske družbe; lagali so o poneverbah samo, da so dosegli, kar so želeli.) Ali ni to korupcija najnižje vrste? Ker so odvisni uradniki in ministri od stranke, morajo, da rešijo sebe in svoj položaj, rešiti poslančev zahtevo tako, kakor zahteva, čeprav je rešitev morda protizakonita in proti njegovi vesti.

Tako korupcijo je treba zatreti, s takimi korupcionisti pa pod ključ!

Razne politične vesti.

POLOŽAJ.

Radićevci še vedno niso ministri. Nedeljski »Slovenec« je radi tega tako žalosten, da se precej vidi, kako že računava z dnevi, ko tigri ne bodo več na ministrskih stolcih. »Vlada je prepričana, da bo krona ostala nedotaknjena od vpliva opozicijskih političnih krogov in same generalitete.« Iz tega jasno sledi, da se za kulisami bide hud boj. In ni dvoma, da je boj izzven vsled obljub, ki jih je tigrovska vlada dala Radiću, ako vstopi v vlado. Zakaj si vlada ne upa javno povedati pogojev, pod katerimi so radićevci voljni sodelovati? Jasno je, da radićevci samo radi lepih oči sedanjih ministrov niso mislili iti v vlado. A istotako je čudno, da nihče noče povedati, kaj so radićevci zahtevali. Govorite vendar, tigri, ko ste se vedno tako korajžno zavzemali za politične pravice ljudstva! Ali hočete sedaj odločevati brez ljudstva? Potem vas čaka politična smrt, kar nam je od srca žal. Zelo bi vam privoščili ministrske stolce vsaj še pol leta, da bi v tem položaju tudi najbolj slepemu dokazali svojo nesposobnost in nezmožnost izpolniti obljube, s katerimi ste napram slovenskemu ljudstvu poprej bili tako radodarni!

ATA »NAROD« ZOPET V VELIKIH SKRBEH.

Kajpada zaradi zemljoradniškega kongresa. Ata so radi tega kar v mrzlico padli in so zopet videli krog sebe polno krvi, čisto rdeče, ki je pri tekla, ko so od vseh vetrov primarširali zemljoradniki, seveda s kosami

in cepci, in začeli — »stanovski pokolje! — Grozno! In kako predrzni so bili zemljoradniki! Kaj so vse vpili na kongresu! »Živela seljaška država! Doli meščanske stranke! Doli kapitalistični režim! Doli Radić! Slava Stamboliškemu!« Kdo se pri tej predrznosti zemljoradnikov še čudi, da so ata zboleli in da jih je začela martrati taka vročina, ki je imela za posledico — nesmisel ali kolobocijo! In so ata potem to kolobocijo postavili v svojo letošnjo 225. številko seveda kot — uvodnik za slovensko inteligenco! O mizerija! Hudo so se razkoračili in so zelo osorno povedali, da »ne morejo odobrati hujškanja enega dela prebivalstva proti drugemu«. Kakor da so ata v svojem grešnem življenju delali še kaj drugega! Da so ata v vročini slišali na kongresu tudi slavospeve Trockemu, to jim ravno tako malo zamerimo, kakor ostale kozlarije, katere so blagovolili o zemljoradnikih zapisati.

KAJ DELA ŽELEZNIŠKI MINISTER?

Po poklicu je profesor in sicer ne najboljši, še dober ne. O železnih ima ravno toliko pojma, kakor vsak neželjen potnik. Ve, da so potrebni vagoni, da so lokomotive potrebne in morda ve celo to, da je potreben premost. Potem pa ve tudi, da se po železnici prevažajo ljudje, živina, blago in ministri v salonskih vozovih. Mnogo več ne ve. Da je vožnja po železnici draga, tega gotovo že ne ve več, ker se on vozi zastoj, to se pravi: davkoplačevalci morajo plačevati njegove vožnje v salonskem vozu. Vidi se takoj, da Sušnik o železnici ne ve ravno preveč. Ker pa je sladka usoda hotela, da je postal železniški minister, mora vendarle pokazati svetu, da je žel. minister. To pa se da pokazati le z delom. Ker pa o železnici nič ne razume, torej tudi o železnici in prometu nič dela pokazati ne more. In zato se je spravil na osebna vprašanja. Prestavlja in odpušča uradnike. Celo vrsto jih je že osrečil s prestavljanjem in odpuščanjem in vpokojitvijo. Nekaj časa smo res mislili, da dela to morda radi nesposobnosti dotičnih ljudi. Toda sedaj se je zgodilo, da je premestil ljubljanskega žel. direktorja dr. Borka. Tu pa vsakdo, ki Borka pozna, ve, da Borko ni le sposoben uradnik, nego je tudi pošten in vzoren v vsakem pogledu. Pa kaj to tigru Sušniku mar, ko pa Borko ni klerikalec. Sušniku je bivši nemškutar mnogo ljubiši, samo da je voljan udinjati se klerikalcem. Borko je celo svoje življenje deloval pri železnici, a Sušnik ga je sedaj poslal v Beograd za direktorja rečne plovbe, sicer barke in flosi tudi gredo naprej, kakor vlak, vseeno zahteva dotično mesto drugačno predizobrazbo, nego jo ima Borko. Pa kaj to Sušniku mar? Njemu je glavno, da bo pod novim direktorjem lahko nemoteno preganjal neklerikalne železničarje in nastavljal samo svoje pristaše. Ve pa naj on sam in njegovi, da stvar ne bo dolgo držala, kajti Sušnik niti glede namerjanja in premeščanja železničarjev ni v stanju napraviti nekaj trajnega. Edino trajno, kar doseže, je, da napravi davkoplačevalcem nepotrebne stroške, kajti premeščanja in upokojitve ne plača Sušnik, nego plačajo davkoplačevalci.

»JUTRO«

se razburja radi klerikalnega preganjanja naprednih uradnikov. To mladinsko-demokratsko razburjenje je ostudno. Ni še dolgo tega, ko so »Jutrovci« sedeli v vladi in koga so oni preganjali? Mar klerikalce? Kaj še, nego z največjo vneemo so se vrgli na naše pristaše in na narodne socialiste, torej na napredne ljudi. Kar razmetali so jih po celi državi. Sedaj se pa razburjajo, ko klerikalci samo ponavljajo demokratske lumparije proti uradništvu.

»DOMOLJUB«

poroča iz Vel. Lašč, da so ljudje tam vrnili »Kmetijski list«, ker je okreal kaplana in pa faliranega študenta iz Poljan. Ker je dobil »Kmetijski list« od dneva, ko so klerikalci izživali v Vel. Laščah naše sokole (nekako začetkom avgusta t. l.) pa do danes iz Velikih Lašč 14 (štirinajst) novih naročnikov, se tudi po tem vidi, da si je »Domoljub« priimek »Lažljub« pošteno zaslužil in da se dosledno trudi ta priimek obdržati za sebe.

»JUTRO«

se pridružuje mišljenju »Slovenca« glede politike naše stranke in našega lista. Prejšnji teden smo morali odgovoriti »Slovencu«, ko nas je nahučilo, da naša politika ni »ne lepa, ne poštena«, ta teden pa se mu je pridružilo »Jutro« in pravi, da naša politika »ni ne dosledna, ne poštena«.

Zdaj, ko sta se oba protikmečka bratca zedinila v sodbi o nas, moramo vzdihniti, da smo res reveži. Kaj bo, kaj bo, če se ne poboljšamo?! Oba gosposka papirja pa se poslužujeta tudi iste metode. Obrata se v graji namreč ne na vodstvo stranke, ampak kar na osebo tov. Pucija. Kakor da je naša stranka škofova ali Žerjavova, koder ima vso besedo en sam človek: škof ali Žerjav. Razlika je tokrat samo ta, da je Žerjavov organ vso svojo kritiko oprl na neistino. Zemljoradniški kongres ni sklenil in ni sprejel resolucij, da bo novo vlado podpiral še nadalje, niti da je ne bo in to iz enostavnega vzroka, ker ni voljan kazati svojih kart drugim. Zemljoradniški klub je dobil na kongresu soglasno zaupnico in pa proste — roke za nadaljnjo vodstvo politike; storil pa bo vedno vse tako, kakor bo v interesu programa in pokreta zemljoradniškega, nikdar pa tako, kakor bi v svojem interesu želele različne propadajoče meščanske stranke. Mahajte ali ne mahajte potem z vašimi loparji!

»IMA PRAV!«

Pod tem naslovom bere »Atanomist« levite onim, ki so l. 1918. pri združevanju Srbov, Hrvatov in Slovencev postopali pogrešno, ker so premalo mislili na koristi Slovencev. S tem misli seveda dr. Korošca, ki je takrat kot voditelj Slovencev šel v Zenevo in v Beograd na pogajanja radi ujedinjenja. Ima res prav, kar se tiče tozadevne Koroščeve polomije; toda »Atanomist« je pozabil, da radićevci Prepeluh ni bil niti za las boljši. Pa še kako se mu je mudilo podpirati ujedinjenje za vsako ceno! Saj mu je neslo! Postal je važna oseba pri deželni vladi in nazadnje celo poverjenik v 4. plačilnem razredu! In se je v tem razredu po par mesecih službe dal celo vpokojiti, dasiravno bi še lahko delal. Končujemo z njegovimi besedami iz »Atanomista«: »Oslarija je oslarija, pa naj jo napravi kdorkoli!«

RADIĆ — CENTRALIST.

Naslov, kakor smo ga zapisali sledečim vrsticam, smo povzeli — seveda — iz »Slovenca«. Škofje so se namreč zbrali v Djakovu in izdali pri tej priliki pastirski list. In v tem pastirskem listu so — kakor je pri nas že davno vpeljana navada — udarili hudo na politično struno. Gospodin Radić pa si tega kar tako-le ne pusti dopasti, pa je odgovoril. Odgovoril je po radićevsko in po hrovaško. Vsi časopisi v naši državi so stvar obširno poročali, samo ljubljanski »Slovenec« je bil v zadregi in je molčal. Stvar je za njega težavna. Od Radića zavisi klerikalni tigri-ministri, škofo in pastirska pisma mora pa pravzaprav vendarle braniti. Zato je mislil, da pojde z molkom. Ker so pa »Slovenec« čitatelji posegli po drugih listih, da bi videli kako gospod Radić tira »biskupe in popove«, je pa le moral na plan. In kako? Priobčil je nekaj najsurrovejših psov v strah kranjskim farovžem, češ, le pogledite kaj vas čaka, če ne boste pridno agitirali za nas; za »politično« javnost pa je dodal, da se je Radić nalezal teh in takih nazorov iz — centralističnih časopisov. Tako torej: Kdor ne prika mla vsemu, kar škofom diktirajo Brejci, Remci, Jarci in različni spekulantje, ta je ali centralist ali brezverec. S takimi argumenti je res lahko tudi slona ubiti!

BOLGARIJA.

Bolgarski radikalodemokrati, ki so z nasiljem prišli na vlado, so prava nesreča za ubogi izmučeni narod. Nad 20 tisoč ljudi je že pobitih, odkar obstoji sedanja vlada, a jim še ni dovolj. Ker so seveda kmetje najbolj nezadovoljni z radikalo-demokratskimi culukafri, zato se pobijanje kmetov nadaljuje na veliko. Vlada je sama poslala posebne plačane hujškače med narod, a takoj za hujškači gredo rablji z nalogo, da nezadovoljne sproti pobijajo. Razmere so nezdržne in je vsak čas pričakovati krvavega upora proti sedanjim nasilnežem.

lirska posojilnica

Ljubljana

Kralja Petra trg štev. 8/1.

sprejema hranilne vloge po 3%.

Večje in stalne vloge do 12%.

Strankine vesti.

V Radomljah bo v nedeljo dne 12. oktobra ob 3. uri popoldne sestanek okrajnega odbora za kamniški okraj, katerega se morajo tovariši udeležiti v čim večjem številu. Sestanek bo pri Nastranu.

Občni zbor krajevne organizacije SKS mesta Ljubljane se je vršil ob lepi udeležbi in zelo povoljnem razpoloženju v ponedeljek zvečer pri Mraku. Predsedstveno poročilo je podal tov. dr. Marušič, politično tov. posl. Pucelj, o Kmetijski tiskovni zadruzi je poročal tov. dr. Fuks, a blagajniško poročilo je podal tov. Vičič. Razprava po poročilih je bila živahna. Novi odbor: Predsednik tov. dr. Marešič; podpredsednik tov. A. Lušin; tajnik tov. Mravlje; blagajnik tov. Vičič; odborniki tovariši prof. dr. Tasič, inž. Debelak, dr. Vakselj in Pečnik.

Iz Kranja. V ponedeljek se je vršila redna mesečna seja okrajnega odbora v Kranju. Tov. Mravlje je poročal o zemljoradniškem kongresu v Beogradu, o Kmetijski tiskovni zadruzi in o Kmetijski Matici. Tovariši, ki so z napetostjo poslušali in z odobravanjem pozdravljali napredek stranke v tej smeri, so prevzeli z veseljem poverjeništa za nabiranje članov Kmetijske Matic. Nadalje so najodločnejše protestirali proti klerikalnim lumparijam pri Kmetijski družbi. Tovariši so poudarjali potrebo čim bojevitije propagande za kmetstvo misel in za uničenje klerikalizma kot največje nesreče za kmetijski stan in njegovo osvoboditev.

Dopisi.

STAJERSKO.

Vitan pri Središču. Kakor smo zvedeli iz zanesljivih virov, si je neki orjunaš, tudi ud gasilnega društva, dovolil v »Orjuni« enkrat po srečolov gasilnega društva nekaj jecljati o naši prireditvi in izidu, kjer je baje tudi vprašal vodstvo gasilnega društva, kdaj bomo tudi nje izbacili iz društva. Ker gasilno društvo ni politično društvo, še manj pa strankarsko, pozivamo iste ude, kateri že težko pričakujejo izbacitve, naj javijo to odboru, da se bo njihovi želji takoj ustreglo.

Mariborski drobiž. V soboto so imeli interesi agrarne reforme zborovanje v vestibulu Narodnega doma v Mariboru. Zborovanja se je udeležilo okrog 200 oseb. Zborovalci so poslali ministru za agrarno reformo brzojavno resolucijo, v kateri nujno zahtevajo, da se izvedba agrarne reforme pospeši. — Pozor pred stražo. Komanda mariborskega vojnega okroga ponovno opozarja vse prebivalstvo, da se ponoči ne poslužuje poti v bližju municijskega skladišča v Bohovi pri Hočah, ki veže Ptujsko in Tržaško cesto, in da po možnosti sploh ne hodi v gozd v bližini tega skladišča, da se ne zgodi kakšna nesreča, ker je tam kaj postavljena straža. — Proti občinskim volitvam v Mariboru so vložili socialisti pritožbo. — Občni zbor ribarskega društva, kateri bi se imel vršiti dne 3. oktobra t. l., je preložen na poznejši čas. — Smrtina nesreča pod avtomobilom. Dne 26. septembra je avtomobil inž. Teodorja B. povozil 14 letnega dečka Maksa Smagerja. Mladenič je štiri dni nato v bolnici izdihnil. — Smola vlomilca pri pobegu. Že večkrat kaznovani Schrei je takoj, ko je po svoji zadnji prestani kazni prišel na prosto, vlomil pri Višanu in odnesel 20.000 Din gotovine. Toda kmalu je bil izsleden. Policija ga je vkleila in ga hotela spraviti v policijski zapor na varno. Ko je policaj prignil Schreia pred policijski zapor, je lopov izbral priliko, ko je policaj pozvonil, da se mu je v tem trenutku iztrgal in utekel uklenjen, kakor je bil, proti Dravi. Pri Dravi si je na železnem drogu, kateri nosi žice falske elektrarne, raztrgal verige in nato splezal na streho neke hiše. Policija so ga zasledovali in ko jim je skušal uteči po strehi, je omahnil in padel na električne žice ter mrtev obvisel na žicah. Ko so ga sneli iz žic, je bil ves črn in popolnoma opečen. Ta beg in preganjanje zločince, ki je končal s smrtnim izidom, je videla velika množica mariborskega občinstva.

KRANJSKO.

St. Jernej na Dolenjskem. Našemu kaplanu Kovačiču sta zadnja dva članka v »Kmet. listu«, ki jasno osvetljujejo slabo doseganje klerikalno občinsko gospodarstvo, v popolno navskrileje spravila kolesce v glavi. V »Domoljubu« št. 40 pod »St. Jernej na Dolenjskem« vprašuje, koga smatramo za nesramnega klerikalnega črnuha. Vsakdo, kdor je »Kmet. list« z dne 24. septembra čital, in teh, ki

kmetiji in hočejo delovati v zadrugah, denarne podpore.

Kdor hoče obiskovati šolo, mora prositi za sprejem. Prošnjo je nasloviti na Državno dvorazredno trgovsko šolo v Ljubljani. Priložiti je treba: krstni ali domovinski list, npr. stvarno spričevalo in šolsko odpuščeno.

Za podporo pa je nasloviti prošnjo, opremljeno s premoženjskim izkazom in obljubo, da bo ostal prosilec na kmetiji, na Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani, Janez Trdinova ulica 8.

Gospodarstvo.

KMETIJSKO POSVETOVANJE V LJUBLJANI.

V soboto 4. t. m. se je vršilo v Ljubljani kmetijsko zborovanje, katero je sklicala Kmetijska družba na poziv kmetijskega ministra. Na dnevnem redu je bilo več poročil strokovnjakov o nekaterih panogah kmetijskega gospodarstva. Taki sestanki so hvalevredni, vendar želimo v bodoče več smotrenosti pri pripravljanju istih. O priliki zadnjega sestanka so se zgodile stvari, ki jih tudi pri najboljši volji ne moremo odobravati. Kar se tiče udeležbe same: Celotno vrsto odličnih strokovnjakov imamo, ki niso bili povabljeni na sestanek. Izgleda, da se je nalašč izogibalo pristavšev SKS, kar je pri takem strokovnem in čisto gospodarskem zborovanju vse graje vredno. Vedno imate na jeziku ljubezen do zadrugništva, toda povabili ste na posvetovanje le Zadružno zvezo ljubljansko, ki je v klerikalnih rokah, med tem ko Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani in Zadružne zveze v Celju, kjer klerikalec nimajo besede, niste povabili. To istotako diši po strankarstvu in se mora ostro obsoditi. A dnevni red sam: Najvažnejše slovenske kmetijske panoge, vinogradništvo, sploh ni bilo v razpravi, kar je vsekakor zelo čudno in pomanjkljivo. Posebno površnost pa dokazuje dejstvo, da se na takem posvetovanju, ki naj bi dalo smernice za bodoče delo, ne stavijo na dnevni red tudi agrarnopolitična vprašanja: Zavarovanje živine, zavarovanje proti vremenskim neugodjem, kmetijske zbornice, ureditev kmetijsko-strokovne službe, veterinarstvo itd. itd. Cela vrsta najaktualnejših vprašanj je tu, ki bi morala najti mesta na takem posvetovanju in so najmanj tako važna, kakor n. pr. vprašanje zatiranja rastlinskih škodljivcev.

Kakor rečeno: Taka posvetovanja naj se v bodoče bolje pripravijo. Čisto posebno pa svarimo pri takih gospodarskih prireditvah pred strankarstvom, ki je pri sedanjem posvetovanju igralo najvažnejšo vlogo, kar globoko obžalujemo! Ako se to ponovi še enkrat, bomo nastopili z vso ostroostjo!

VPRASANJE PLEMENSKE ŽIVINE.

Plemenska živina v ožjem smislu besede je ona, ki je v posesti dobrih, gospodarsko-koristnih lastnosti in usposobljena te lastnosti v čim večji meri in čim zanesljivejše prenašati na zarod. Pri goveji živini zahtevamo predvsem globoke, široke ter lepo ustvarjene krave z veliko mleka, da so gospodarsko koristne. Upoštevati je, da se s skrbno odbiro, pravilno oskrbo in razumno vzgojo v par desetletjih morejo oblike živali vidno spremeniti v toliki meri, da bi narava sama za isti uspeh potrebovala stoletja.

Za dosego plemenske živine v gornjem smislu je potrebna stalna selekcija in ustvarjanje čistih črt odnosno čred, kjer so si živali med seboj bolj ali manj krvno sorodne. Selekcija se mora v prvih početkih napredka izvršiti na široko, v okviru cele pasme; ustrezajočimi živali je tem manj, čim bolj zaostala je živina v splošnem. V Švici se je l. 1880. vpeljal prvi javni rodovnik (Schweizer. Herdebuch) po angleškem vzorcu; vpisalo se je leta 1880 cikaste živine 136 samcev in 692 samic, ruse živine 156 samcev in 1438 samic in nato leta 1881. 1071 glav obojega spola od obeh pasem — torej za švicarske prilike skrajno malenkostno število. Izбира za vpis se je vršila na majhnih ogledih z določitvijo za razstavljalce čim bolj priročno ležečih krajev v to svrhu.

Prvi javni rodovnik v Švici se kljub velikim stroškom in mnogo truda ni obnesel, ker se ni vpeljala istočasno tudi kontrola nad potomstvom in zato ni moglo biti govora o verodostojnosti rodovnih spričeval (izvlečkov). Čim torej ni vpeljemo prvi javni rodovnik, kar je prva in najelementarnejša zahteva vprašanja

plemenske živine, moramo črede (družine), katerim pripadajo odbrane živali, postaviti pod nadzorstvo. Iz danskega pravilnika »Zveze jydskih kmetijskih društev« (kmetijskih podružnic) za taka nadzorstva povzemam:

1. Namen je ustvariti vez med lastniki najboljših in najbolj donosnih govejih čred in zvezo jydskih kmetijskih društev,

2. voditi nadzorstvo nam temi čredami z zbiranjem in sistematičnim obdelovanjem podatkov, nanašajočih se na donosnost in rodovino (Abstammung) prizadete črede itd.,

3. redno obelodaniti zbrano in obdelano tvarino, kar je smatrati posebno pomembno za napredek živinoreje.

Zahteva se: 1. da lastnik črede vpelje popolno kontrolno knjigovodstvo o donosnosti in uporabi živine, 2. da vpelje družinski rodovnik tako za bike kakor za krave,

3. da ima za to določeni uradnik zveze vsak čas dostop do črede in vseh podatkov in da sme zveza s temi podatki pri obelodanjenju prosto po lastnem preudarku razpolagati.

Vodstvo vsega dela je poverjeno odboru treh članov, od katerih delegira dva zveza in enega prizadeti lastniki. Določeni uradnik ali poverjenik zveze pregleda čredo in vse podatke najmanj dvakrat na leto.

Čim se razširijo tudi pri nas živinorejske — ne bikorejske ali živinovnovčevalne ali živinopašne — zadruge, vpeljejo te selekcije na ozko, v okviru gotovega krajevnega okoliša.

V javni rodovnik (v Švici sedaj Schweizer. Stammzuchtbuch) se vpisujejo tedaj le še najbolj elitne rodovine, ki se odberejo ob prilikah velikih živinorejskih razstav (ogledov, Zuchttermärkte), in sicer največkrat le s svojimi moškimi zastopniki. Selekcija samic je prepuščena živinorejskim zadrugam, katerih namen je:

a) v Švici: 1. izbira, nakup in reja odličnih moških in ženskih plemenskih živali, 2. umna vzgoja, oskrba in krmljenje mlade živine, 3. vodstvo zanesljivih rodovnikov, kot spričevalo rodu, kakovosti in donosnosti živali, 4. udeležba na ogledih in razstavah živine ter na sejmišjih za plemensko živino;

b) na Danskem: 1. nakup zdravih, lepo ustvarjenih bikov iz priznane dobrih rodovin, 2. selekcija (licenciranje) najboljših matičnih krav s podatki po možnosti o njih donosnosti in rodovine, 3. dobro in namenu primerno ravnanje z mlado živino;

c) v Sloveniji: vsemogoče — rodovnik, nakup, licenciranje, pašniki, razstave, posredništvo prodaje, zavarovanje živine itd. — zato je iz vsega nastalo nič ali vsesplošna likvidacija teh zadrug.

Javni rodovnik je pri govedoreji — in pri konjereji, ako bi se opustila avstrijska institucija državnih žrebčarn — prva naloga na polju plemenske živinoreje; moramo ugotoviti, spoznati, zabeležiti, nadzorovati in razširiti ono dobro, kar imamo. Iz slabega dobro napraviti ni mogoče ne s križanjem s tujimi pasmami in ne z licenciranimi biki, ker napredna, donosna živinoreja ni odvisna le od plemenjenja, marveč v enaki, če ne še večji meri od umne vzgoje živali v mladosti in od splošne oskrbe. Potrebno je sistematično delo strokovnjakov in inteligentnejših činiteljev kmetijstva na polju plemenitve živine in na polju naobrazbe živinorejcev, biki sami niso za to delo dovolj naobraženi in ga zato nikdar ne bodo mogli izvršiti.

Da nas pri sistematičnem delu ne bi ovirali črni in beli smrkli raznih pasem, omenim, da imejmo v Sloveniji samo dve pasmi, in sicer:

a) siva živina z nijansami na belo, pšenično ali črno, in

b) rdečecikasta živina. Glede slednje piše »Komisija švicarskih živinorejskih zvez« v knjigi »Schweizer Rinderrassen« (1923): »Barva simentalke živine je rdeča in belolisasta. Nijansa rdečih lis menjava med bledeorumenom in črešnjavordečo. V prejšnjih časih često se menjajoča barvna moda se je danes bolj in bolj opustila in se barva presoja liberalno. Zaenkrat se še daje prednost belim glavam.« Ker sme torej v Švici imeti simentalka rdečo glavo, sme toliko bolj imeti pri nas pingavka belo glavo.

Pri svinjereji se vprašanje plemenske živine osredotočuje v rejskih središčih, ki vršijo vse one posle, kakor živinorejske zadruge in kontrolna društva pri govedoreji, namreč: 1. licenciranje (selekcija) svinj in merjencev in prodaja v rejske svrhe le potomcev licenciranih živali (licenciranje izvrši okrajni odbor, ki ga volijo že obstoječa središča ali kmetijski strokovnjaki); 2. zaznamovanje

licenciranih živali in njih potomcev; 3. vodstvo rodovnika za merjasca in svinj s podatki o oplemenitvi, rodovitnosti svinj, življenski sposobnosti pujskov itd.; 4. pažnja, da se med živali središča ne vgnezdijo bolezni in da se reja v krvnem sorodstvu ne goji bolj kakor nujno potrebno; 5. udeležba na tekmah donosnosti (izrabe krme). Na Danskem je svinjerejskim središčem, ki jih pripozna država in ki morajo obstojati iz najmanj enega licenciranega merjasca in treh licenciranih svinj, zajamčena stalna državna podpora. Glavni pomen takih središč pa je pravzaprav preprečiti, da se prašiči ne pomehkužijo in dedno oslabijo, ter na ta način ne postane prašičereja prava loterijska igra, — kakor je to v znatni meri primer pri nas. Svinjerejskim središčem, ako sami vsled nezadostnega števila ne morejo obvladati vse plemenske reje, se morejo priklopiti svinjerejske zadruge.

Predvsem bi bilo nujno, da se naša svinjereja pasemsko izkristalizira. Tu bi bil potreben sestanek živinorejskih strokovnjakov in naših izvoznicarjev, da ugotovimo zahteve in okuse inozemskih trgov in temu primerno uredimo pospeševanje svinjereje. O kakšni »izboljšani deželni pasmi« pri nas zaenkrat ne more biti govora, ker sploh nikdo ne ve, kakšna je bila deželna pasma, predno smo pričeli križati z angleškimi čistokrvniki in nemškimi križanci; na Kranjskem nastopa čedalje bolj »Westfalska sajasta« (črnolisasta) deželna pasma, kot zadnji produkt mendlovanja znamenitih Hoeschovih križancev — produkt pa še ni ustaljen in daje tudi povsem bele prašiče. Zaenkrat bi bilo le treba ugotoviti, ali naj naša svinjereja producira predvsem peršutarjev ali predvsem špeharje, — na kar odgovoriti morejo le izvoznicarji. V primeru proizvajanja peršutarjev bi treba misliti na uvoz primerne številke jorkširskih merjascev in svinj, ne v svrhu pred vojno običajnega križanja, marveč za dotacijo središč v svrhu čiste reje in deloma v svrhu dvojne reje po danskem vzorcu, to je uporaba bastardov vsikdar le za klanje in nikdar ne za rejo. Obenem pa doženimo okus in želje naših svinjerejev glede pasemske selekcije iz sedanje svinjske zmesi. Pripomnim, da so angleški jorkširci svetovno priznani najboljši peršutarji in jih dolej v hitri rasti, izrabljajo krme, okusnosti mesa in slanina ni še nadkrilila nobena pasma.

Pri ovcah in kozah je obrniti vso pozornost na selekcijo in uvedbo rodovnikov. Glede ovac ni prezreti, da nudi molzna ovca več dohodkov kakor mesna ovca.

Pri kokoših ne pozabimo, da se rečijo — osebno v naših gospodarskih prilikah — le radi jaje. Danes je prišla na tapet štajerska (sumtalska) kokoš, ker ima baje zaklana bolj rumeno barvo in bolj okusno meso. Vprašanje je le, ali predstavlja ta žolta barva posebno morfolgijsko pasemsko lastnost, ali je le znak slabe nosnosti; bolj žolta izgleda namreč slaba jajčarica vsake pasme. Štajerska rejska središča, edino primerne ustanove za pospeševanje kokošereje, naj obelodanijo v listih povprečno letno nosnost svojih matičnih kokoši; nad 150 jajc na leto je dobra, pod 150 je srednja in pod 100 je zanič in spada ravno radi žolte barve pod nož in ne za rejo. Na Gorenjskem imamo domače, barvno sicer ne izenačene kokoši, ki mi je znesla vsaka nad 180 jajc na leto (najboljša 265).

Anton Peve.

DIPL. AGR.

A. JAMNIK, Ljubljana

Šelenburgova ulica 7

I. nadstropje (nasproti glavne pošte)

je otvoril svoj

„Agrarni biro“.

Vsakovrstni kmetijsko-strokovni, gospodarski in komercialni nasveti in pomoč (tudi strokovni pouk glede izročanja kmetij in določanja doh, kalkulacije, proračuni, pouk v kmetijskih in davčnih zadevah, preskrba vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, vseh vrst strojev za ročni in motorni pogon (benzinski motorji, elektromotorji, parni stroji, stroji za izrabo vodnih sil, motorji na veter) zelo ugodno in carine prosto, pomoč pri vnovčevanju kmetijskih pridelkov in izdelkov, plemensko, delovno in glavne živine, industrializacija kmetijstva, organizacija eksporta, zveze z inozemstvom, gospodarske uredbe, kmetijski knjigovodstveni pouk (lasten knjigovodstveni sistem), izvedeniška mnenja, cenitve, rastlinozdravniška ordinacije itd. — Pisnimim vprašanjem splošnega kmetijskega strokovnega značaja je za (splošen) odgovor priložiti 22 Din (8 lir), za večje specialne odgovore in nasvete velja poseben cenik. Dopisom, ki se tičejo nabav, vnovčevanja ali trgovinskega posredovanja Agrarnega biroja, sli za odgovor priložiti samo 2 Din. Vsi posli se obavljajo hitro in solidno.

O POVZDIGI KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA NA GORENJSKEM, SPECIJELNO V RADOVLJSKEM OKRAJU.

(J. Sustič.)

1. Podnebne in talne razmere.

Gorenjska je najbolj gorat del Slovenije. V radovljskem okraju imamo doline, ki leže 400 do 850 m nad morskovo površino. Nekatere naselbine v tem okraju leže celo okrog 1000 m nad morjem (vasi Koprivnik in Gorjuše v Bohinju). Razen večje doline med Bledom—Žirovnico—Begunjami —Mošnjami in Radovljico so v tem okraju vse druge doline jako ozke in precej zasenčene od visokih gora.

Visoka nadmorska lega nižav in ostro podnebje povzroča sploh krajšo vegetacijsko dobo, spomlad se pozno prične in zimski mrazovi se pojavijo mnogokrat nepričakovano in predčasno, ko je drugod mnogokrat še prijetna jesen. Pogostoma se pojavijo ostri nenadni prehodi (padci) zračne toplote tudi med poletjem, a spomladi radi nastopijo toliko škodljivi pozni mrazovi, jeseni pa prezgodnji pojavi mraza (slana, sneg). Zraven tega se vremenske nepravilnosti in neugode v najgoratejšem delu Gorenjske, v radovljskem okraju, rekel bi, da posebno rade pojavljajo in povzročajo tamkajšnjemu kmetovalcu relativno večjo škodo nego drugod, n. pr. preobilno deževje z ozirom na izkoriščanje planinske paše, suša z ozirom na strukturo zemlje.

Rodovitna prst v nižavah je povečini jako plitva in tvori ponekod komaj po 12 do 15 cm globoke rodovitne plasti, ki je pa poleg tega še jako peščena, mnogokje tudi izrazito kamenita (prodната), n. pr. v dolini Radovna, spodnji dolini v Bohinju, kranjskogorski dolini. Pod tenko plastjo rodovitne prsti opisane kakovosti pa imamo skoraj povsod globoko plast čiste prodovine (grušča). Izjeme od opisane strukture zemlje so malenkostne.

2. Rentabilnost pridelovanja žit.

Naravno je, da se mora ob opisanih podnebnih in talnih razmerah boriti ožje poljedelstvo, pridelovanje žita in okopavin, a tudi pridelovanje krme z velikimi težavami.

Ako naj doseže gorenjski kmetovalec le količnik zadovoljive pridelke iz svojih polj, jih mora redno in izdatno gnojiti s hlevskim gnojem, ki je ob opisani strukturi zemlje odločilno potrebno gnojilo za ohranitev stalnejše rodovitnosti tal, katerim manjka poleg najvažnejših hranilnih snovi v precejšnji meri važen faktor rodovitnost zemlje, to je humus (črna prst). Ni pa dvoma in marsikateri posestnik v okraju je to tudi že preizkusil, da bi se dala toliko uporaba hlevskega gnoja nekoliko razbremeniti z večjo in pravilno uporabo umetnih gnojil, oziroma se bi z uporabo teh lahko znatno povečalo doneske poljedelskih sadežev. Žal pa vidimo, da kmetovalci umetna gnojila še vse premalo uporabljajo, bodisi da jih strahijo visoke cene za nje, bodisi vsled delno slabih izkušenj, ker niso gnojili na podlagi predhodnih poizkusov.

Vsekakor je rentabilnost pridelovanja žitaric ob opisanih razmerah tudi v dobrih letinah jako vprašljiva oziroma prav majhna. V dobri letini pridelala tukajšnji kmetovalec na en hektar pšenice 10—12 q, ječmena 9 q, rži 8—9 q, ovasa 11—12 q, koruze 12 do 15 q, prosa 8 q, strniščne ajde 5 do 6 q, krompirja 80—100 q.

Ako bi vodil kmet natančne zapiske o stroških (najemnina zemlje, obdelava, gnojenje, seme) in o prejem-

kih, bi našel, da mu donajajo njive prav malo čistega dobička in to tudi v okoliših, kjer uspeva na isti njivi poleg žit tudi strniščna setev. Kaj šele tam, kjer je strniščna setev nemogoča. Ob slabih letinah pa zaide kmet v občutne izgube, ki jih ne more zlahka popraviti. Ako bi pa z uporabo umetnih gnojil povečal doneske obdelanih njiv rečimo za 50 ali celo 100%, bi bila tudi v tem slučaju čista rentabilnost manjša, nego ona, iz pridelovanja krme na njivah ob enakem gnojenju in to predvsem tam, kjer strniščna setev ni mogoča (Radovina, deloma kranjskogorska dolina). Kajti črna detelja uspeva v zvezi s pravilnim kolobarjenjem v teh okrajih tudi na najslabših tleh razmeroma jako dobro ter daje ob dobri letini povprečno dve do tri košnje na en hektar okrog 50—60 q sena. Enako izbornou uspevajo tudi krmske mešanice, grahara z ržjo ali ovsom in to tudi na jako slabem svetu.

3. Pridelki s travnikov.

Travniki dajejo v srednjih letinah z malimi izjemami naravnost mizerne pridelke srednje kakovosti povprečno kvečjemu 15—18 q sena in otave na en hektar. Te nizke številke morajo dati vsakemu razumnemu gospodarju mnogo misliti, posebno ako ve, da imajo kmetovalci drugod ob ne mnogo boljšem svetu dva- do trikrat večje doneske mrve. Vzrok je čisto jasen: talne prilike že same zahtevajo sploh redno gnojenje travnikov in pašnikov, v specialnem pa gnojenje s humoznimi gnojili, hlevskim gnojem ali kompostom. A zbog zgoraj opisanih razmer v pridelovanju žita in okopavin zvozi kmet skorajda ves gnoj na njive in ravna v oziru gnojenja s travniki naravnost po mačehovsko. Prav redek je posestnik, ki privoščiti svojim travnikom vsaj tupatam nekaj hlevskega gnoja ali komposta, takih pa, ki bi redno vsaj vsakih par let enkrat gnojili svoje travnike s humoznimi gnojili, sploh ne najdemo. A to se ne dogaja morda vsled zanikarnosti, temveč se je izcimilo iz vladajočega sistema gospodarstva. Tudi gnojnice se ne spije mnogo na travnike, vzrok temu tiči v pomanjkanju dobrih jam itd. Tudi ni mnogo posestnikov, ki bi žrtvovali za svoje travnike umetna gnojila. A slednji gnoje mnogokrat nepravilno ter brez predhodnih poizkusov, vsled česar nimajo vedno uspehov, dasi bi jih lahko imeli. Tudi visoke cene umetnih gnojil plašijo posestnike pred njih nakupom. Slednji se tudi ne zavedajo, da tudi umetna gnojila, čeprav lahko popolnoma pravilno uporabljena, ne zamorejo obdržati zemlje, ki je jako lahka, plitka, prodната — za stalno v rodovitnosti, ako ne uporabljajo redno vsakih nekaj let zraven umetnih gnojil tudi še humozna gnojila. Ravno pri takem svetu treba biti kmetovalcu z uporabo gotovih umetnih gnojil, osebno onih, ki vsebujejo, apno (n. pr. Thomasova žlindra), jako previdnemu ter kombinirati uporabo teh z uporabo komposta ali hlevskega gnoja oziroma, kjer slednje ni mogoče, upoštevati tudi gnojenje z dušikom in kalijem.

Da mora biti travništvo ob opisanih razmerah do mozga izčrpano, je na dlani.

(Nadaljevanje sledi.)

* * *

Dolžnost prijave mošta. V teku 10 dni po dovršenem sprejanju se mora naznaniiti finančni kontroli pridelan vinski mošt oziroma vino. Opozorjamo na ta predpis vse vinogradnike!

Oddaja vinskih in sadnih dreves iz drž. trdnice in drevesnic mariborske oblasti. Prihodnjo spomlad se bo oddajalo iz drž. trdnice in drevesnic v

Najboljši bakreni kotli

za žganjekuho, vsake vrste se dobe pri
Maks Weiss, prvi bakrokotlar
prodajalna Ljubljana, Sv. Petra c. 33,
lastna delavnica Planinska cesta 168
Ljubljana VII.

• LJUBLJANSKA POSOJILNICA r. z. z o. z.

V NOVOPREUREJENIH PROSTORI

MESTNI TRG št. 6

V LJUBLJANI

MESTNI TRG št. 6

obrestuje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po

8%

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru. Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev. Posojila daje proti popolni varnosti na knjižbo proti poroštvo in proti zastavi.

mariborski oblasti trtne in drevesne sadike najbolj upeljanih vrst, kakor: laške graševine, muškatega silvanca, belega burgundca, rumenega šipona, zelenega silvanca, zlahtnine i. dr., cepljenih na riparijo portalis, rupestris št. 9, solonis 1616; nadalje od jablan: štajerskega mošancelja, renskega bobovca, baumanovke, kanadke i. dr. po sledečih znižanih cenah: Cepljenke Ia, po 1500 Din 1000 komadov; korenjaki Ia, po 250 Din, IIa po 75 Din 1000 kom.; ključi Ia po 200 Din, IIa po 35 Din 1000 kom.; drevesa (visokodebelnata) Ia po 15 Din, IIa po 10 Din komad. Te cene veljajo le za manj imovite, ki doprinesejo od pristojne občine tozadevno potrdilo. Imovitejšim posestnikom se zaračunajo trte in drevesa za 50% dražje. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu, v dotični trtnici ali drevesnici. Za omot in dovoz na železnico se zaračuna lastne stroške. Pri dodelitvi se bo v prvi vrsti upoštevalo vinogradnike in sadjarje mariborske oblasti; potem šele ostale. Naročila na to blago morajo biti kolekovana

(5 Din za vlogo) in se imajo vložiti najkasneje do 15. novembra t. l. ali pri pristojnem sreskem ekonomu ali pa pri dotični drž. trtnici, ozir. drevesnici, odnosno pri »Vinarskem in sadjarskem nadzorništvu za mariborsko oblast v Mariboru«. Po tem roku se razdeli zaloge sorazmerno med vse opravilce in se jim dostavi tozadevna nakaznica. Drevesa se lahko dobe tudi že to jesen, toda le, če se vložijo naročilo vsaj do 20. oktobra t. l. pri imenovanem nadzorništvu. — Maribor, v mesecu oktobru 1924. — Za velikega župana: Oblastni referent za kmetijstvo: Inž. Jos. Zidanšek s. r.

Kisanje zelene krme za živino. Vsa zelena krma, ki se ne more za zimo posušiti (trava, detelja, repna in pesna cima itd.) se da v jamah okisati in nam okisana služi lahko celo zimo kot izvrstna krma za govejo živino, zlasti pa za molzno goved. Na drž. kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se že tretje leto prav z uspehom na ta, pri nas še nov način, spravljajo in vporablja krma za govejo živino.

no. Kmetovalci se vabijo, da se tega načina konzerviranja (ohranjevanja) krme posredujejo. V dneih od 6. do 18. oktobra se jim nudi na kmetijski šoli na Grmu prilika, da si ta način spravljavanja krme ogledajo. Strokovne nasvete pri tem se jim bode dajalo vsaki dan od 2. do 4. popoldne. — Ravnateljstvo.

Ne hodite v Ameriko! V Zedinjenih državah Severne Amerike vlada v industriji veliko pomanjkanje dela. Veliko je število delavcev, ki so ostali brez kruha. Izselski komisariat v Zagrebu radi tega odločno odsvetuje hoditi v Ameriko za delom.

Poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo. Skoro polovica letošnjega pridelka se je že prodala po vedno se dvigajočih cenah. Včeraj se je plačalo za partijo goldinga 10.500 Din za 50 kilogr. — po dosedaj najvišji ceni.

Izvoz vina iz Jugoslavije je znašal leta 1920. 20.446 hl v vrednosti 6 milijonov 932 tisoč dinarjev leta 1921. 19.112 hl v vrednosti 5 milijonov 595 tisoč dinarjev, 1922. leta, ko je

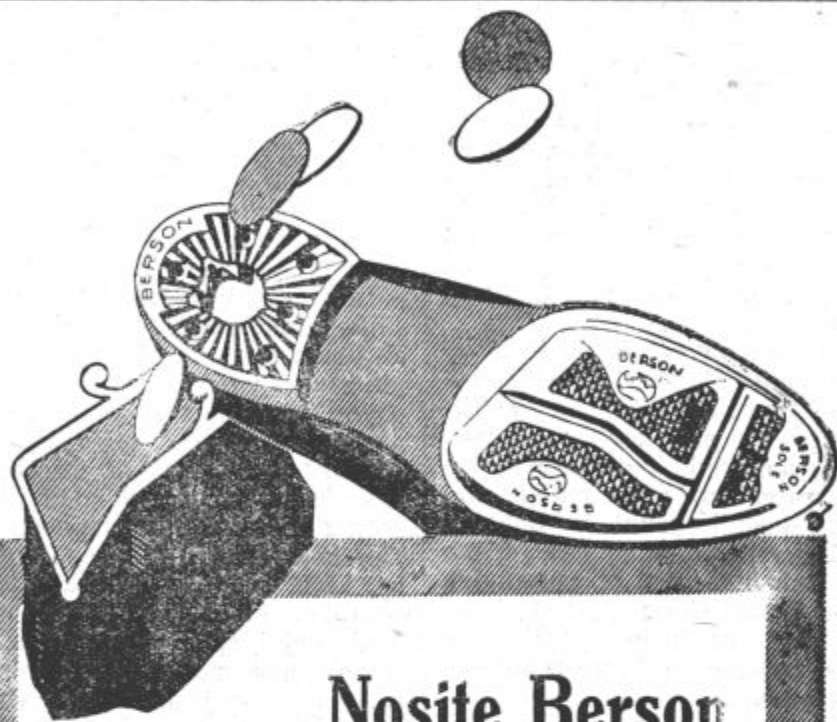
bil tov. Pucelj poljedelski minister, smo izvozili 85.267 hl vina v vrednosti 34 milijonov dinarjev, medtem ko je izvoz leta 1923, ko SKS ni bila več v vladi, padel na 25.987 hl v vrednosti 14 milijonov dinarjev.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 3. oktobra 1924 se je prignalo 603 svinje in 3 koze. Cene so bile sledeče: Mladi prašički 5-6 tednov stari 87,5-200 Din, 7-9 tednov stari 125-300, 3-4 mesece stari 325-500, 5-7 mesecev stari 700-750, 8-10 mesecev stari 825 do 950, 1 leto stari 1250-1625 Din. 1 kg žive teže 16,25-16,75, mrtve teže 23,75-27,50; koze komad 125-200 dinarjev.

Tržne cene v Mariboru, dne 1. oktobra 1924. Goveje meso I. 1 kg 25 do 27 Din, II. 22-24, III. 20-21,50, telečje meso I. 27,50-30, II. 22-25, svinjsko meso sveže 25-40, prekajeno 38-50, slanina sveža 32-36, prekajena 40, mast 39, kostrunovo meso 20, konjsko meso I. 12-15, II. 8-12, piščanec majhen, komad 17,50-20,

večji 20-45, kokoši 50-65, race 30 do 35, gosi 60-80, purani 85, liter mleka 3-3,50, smetane 12-16, 1 kg surovega masla 40-44, kuhanega 48 do 54, sir ementalški 140, polementalski 70, trapistovski 30-40, parmezan 140, jajca, komad 1,75-2,25, 1 kg jabolok II. 3, III. 1,25, slive sveže 6 do 10, posušene 8-12, breskve 5-6, kostanj surov 3-4, pečen 7, hruške II. 8, III. 4, orehi 8-9, luščeni 30 do 40, sladkor v prahu 18,50, kristalni 15, v kockah 17,50, olje namizno 28 do 30, bučno 32-35, 1 kg pšenice 4, rži 4, ječmena 3,75, oves 3, koruza 3,75, proso 4, fižol 5-7, leča 10, seno slama 45-50, 1 m³ drv trdih 175 do 200, mehkih 150-175, 1 q premoga trboveljskega 42-45, velenjskega 27 do 30 dinarjev.

Vrednost dinarja. Za 100 dinarjev se dobi 7 švicarskih frankov 35 santimov ali 47 čeških kron in 75 vinarjev; za 1 dinar se dobi 1003 do 1007 avstrijskih kron. Za 100 lir se plača 308 do 311 dinarjev. Za dolar se dobi 70 do 71 dinarjev.

Nosite Berson gumí pete in podplate

S tem si prištedite mnogo denarja in očuvate Vašo obutev. BERSON gumi pete in podplate so trpežnejše kakor usnje.

Trikotažo, flanelaste rjuhe, razne flanelle, porhate, modno blago za ženske in moške i. t. d.

Domače čevlje domače industrije iz raznega blaga samo na debelo kupite vedno ugodno pri stari, leta 1885 ustanovljeni trdnici

Crobath Franc d. z o. z., Kranj
Manufaktura na debelo in drobno. — Prepričajte se pred nakupom o cenah in izbori. — Ceniki na razpolago.

TISKARNA „MERKUR“

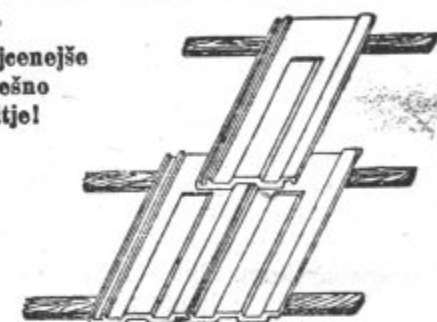
Trg. ind. d. d.
LJUBLJANA
Simona Gregorčičeva ulica št. 13

Tiska časopise, posetnice, knjige, brošure, letake, cenike, pravila, lepake, vse trgovske in uradne tiskovine itd. v eni in v več barvah

Lastna knjigovoznica

Telefon št. 552
Račun pri pošl. ček. zavodu št. 13.108

Najcenejši strošno kritje!

Združene opekarne d. d.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.

preje
VIDIC-KNEZ tovarne na Viču in Brdu

nudijo v poljubni množini — takoj dobavno — najboljše preizkušene modele strešnikov z eno ali dvema zarezama kakor tudi bobrovec (biber) in sidne opeke. — Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

PREKLICI!

Podpisani posestnik Jože Marinko iz Vnanje Gorice št. 62 preklicujem s tem vse razžaljeve in nečasne besede, ki sem jih dne 8. septembra t. l. izgovoril proti Ivanu Kuclerju, posestniku iz Vnanje Gorice št. 79, in sem mu hvaležen, da od tožbe odstopa. Vnanja Gorica, dne 3. oktobra 1924.

JOŽE MARINKO.

„SALONIT“

se izdeluje v vseh poljubnih dimenzijah in barvah.

Dolgoletno jamstvo jamči za izborna kakovost.

»SALONIT«

Je za pokrivanje streh in izoliranje sten proti vlagi najboljši material sedanosti, kateri se uporablja širom cele Evrope. — Proračune, kataloge, cenike in navodila pošilja brezplačno: »Split« d. d. za cement Portland, Ljubljana.

Travnik

zaraščen z lesom, na ravnem, poleg dobre ceste, naprodaj
Franciška Borštnar, Sp. Šiška št. 216

Izšla je Blasnikova Velika Pratika

za navadno leto 1925, ki ima 365 dni.

Velika Pratika je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj upoštevan že od naših pradedov. — Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovenski rodbini. — Dobl se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi je ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednjih tiskarni in litografski zavod Ljubljana, Breg št. 12.

Priporočamo trdko
Josip Petelinč,
Ljubljana
(blizu Prešernovega spomenika ob Ljubljani.)

NAJCENEJŠI NAKUP

nogavic, žepnih robcev, brisalk, klotov, belega in rjavega platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potreščin za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in brivce, škarje za krojače, šivilje in za obrezovanje trt. Na veliko in malo.

Večja količina dobrega

gnoja

od tovarniških odpadkov se ceno proda na veliko in tudi na posamezne voze v TOVARNI ZA KLEJ V LJUBLJANI.

PORTLAND-cement

iz »Split«
najboljše kakovosti in po najnižji ceni v zalogi pri
„EKONOM“
Kolodvorska ulica št. 7.

Za kakovost cementa prevzame tovarna popolno odgovornost.

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji
„VRT“, Džamonja in drugovi,
družba z omej. zav., Maribor.

Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ameriških podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno ukrasno grmovje in drevje imamo. Zahtevajte cenike! celo leto. Zahtevajte cenike!

„JUGOMETALIJA“, Ljubljana

Ceneno češko perje!

1 kg sivoga, opuljenega perja 70 Din, na pol belo 90 Din, belo 100 Din.

boljše 120 in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. Pošiljkatve carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštne prosto. Vzorec zastoj. Blago vzame nazaj. Naročila samo na Benedikt Sachsel, Lober št. 70 pri Plazu, Češkoslovaška. Poštne pošiljke gredo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Gostilno s posestvom, vsem inventarjem in živino oddam za več let v najem takoj ali pa s 1. marcem. Hiša je zelo pripravnost tudi za ponovno otvoritev trgovine z mešanim blagom. Reflektira se le na zmožnega in zanesljivega najemnika. Pogoje pove lastnik SIMON RIBARIČ, pošta UNEC PRI RAKEKU.

Naročajte Kmetijski koledar za leto 1925

Vezen stane 15 D, nevezan 10 Din.
Ljubljana
Janez Trdinova ulica št. 8

Pri nakupu zimskih potrebščin, zase in družino, dobrega in trpežnega blaga, samo češkega izdelka, se vam priporoča domače staro podjetje
LJUBLJANA - JANKO ČEŠNIK - Lingarjeva ulica

Sukno za zimske sukne, štof, kamgarn. — Sukno za ženske montelne, plašče, velour, pliš, zameš. — Novotati v volnenem in porhastem blagu. Vse po znatno nizki ceni! Ogrinalke, kočke, svilnate, plišaste, zamestaste, volnene rute in šerpe. — Posteljne garniture, odeje domačega izdelka, konjski koci, plahte i. t. d. Postrežba strogo poštna!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:
Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

Brzjavi: Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi). Telefoni: TRGOVSKA. Kapital in rezerve Din 18.500.000.— 139, 146, 458.
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

EKSPOZITURE:
Konjice, Meža - Dravograd